

GAZDASÁGI LAPOK

48. szám.

Megjelenik minden vasárnap

1908. November 29.

Gazdatiszti állást keres

magyar-óvári gazd. akadémiát jó sikerrel végzett gazda, ki jelenleg 4000 holdas gazdaságot vezet; gőzeke, malom, gépműhely, kender, czirok, repatermesztés, nagy sertésenyésztés, gulyával egybekötve. Fix avagy procentuális kezelés. Nagy ismeretség, összeköttetés és jó ajánlatok. Czim a kiadóhivatalban 1177. szám alatt.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, min-
légesebb foszforsavas mű-
munkákkal és árajánlat-

den növénynek legjobb és
trágyája. — Kivánatra szak-
tal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-ut 49. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselő e.

Óvakodjunk a hamisításoktól Minden zsák ólomzárral és
és figyeljünk a védjegyre! tartalomjelzéssel van ellátva!

Állat-
tenyész-
tési, ápo-

lási eszközök, gépek és kellékek nagy raktára.

Szíveskedjék árjegyzéket kérni!

EREDETI „HAUPTNER“ LÓ- és MARHA- NYIRÓGÉPEK

kor. 76.-tól kezdve.

Főraktár:

GEITNER és RAUSCH

cégnél

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 8.

Finom

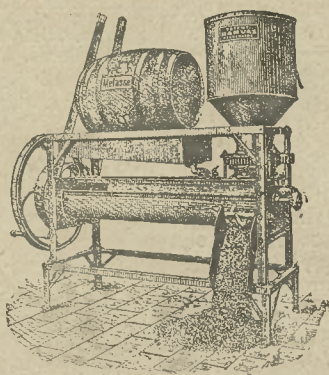
Hanna vetőárpa

beszerezhető

Bükkmogyorósi gazdaságban

vasutállomás: Szilvásvár (Eger-putnoki vasut mentén).

Érdeklődők forduljanak a Gazdasági Lapok ki-
adóhivatalához 1178. szám alatt.

Ne vegyünk MELASSE-keverékeket!

Az egyedül megbízható erőtakarmány az, melyet a gazda maga állít elő! Ajánljuk a szabadalmazott, automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő „Agrikultura“ melasse-erőtakarmány készítő gépeinket kézi vagy hajtóerőre berendezve! 3-4 waggou áru előállításánál a gép ára már megtérül. Melasse, szárított répaszelet, korpatélék, mindenféle műtrágyák, „Agrikultura“ org. trágya, enyvtelen esontliszt stb. árusítása.

„Agrikultura“ mezőgazdákát ellátó részv.-társ.
Iroda és mintatelep: Budapest, V., Zoltán-utca 12.
Sürgőnyezim: Oxigen. Telefon: 89-43

Minden gazdasági szekerek, amint a régiéek pusztulnak, gazdasági táblásszekerekkel könnyen átalakíthatók, mert a meglévő szekér tengelye és kerékrendszere a régi marad, a felső részek pedig, u. m. szekéroltalak, lőcsők, saraglyák, vendégrudak, vendégrudguzsok, keresztfák és ezeknek költséges vasalásai teljesen feleslegessé válnak. A gazdasági táblásszekerek kevésbé vannak pusztulásnak kitéve, előállításuk azonban lényegesen kevesebbe kerül, mert ugy az elkészítését, mint az előforduló csekély javításokat egyszerűsége miatt fogva egy ügyesebb faragó béres is képes elvégezni. Célyszerű szerkezeténél fogva könnyen hozzáférhetősége által, kivétel nélkül minden gazdasági munkák végzésénél kifogástalanul alkalmazhatók s mivel alacsonyabb oldalakkal vannak ellátva, rakterületük pedig nagyobb, a fuvarozás ennek alapján könnyebben és olcsóbban végezhető. A nagyérdemű gazdaközönség hozzám intézett tömeges felhívásának eleget téve, van szerencsém a t. gazdaközönség becses tudomására hozni, hogy a Jalsoviczky-féle

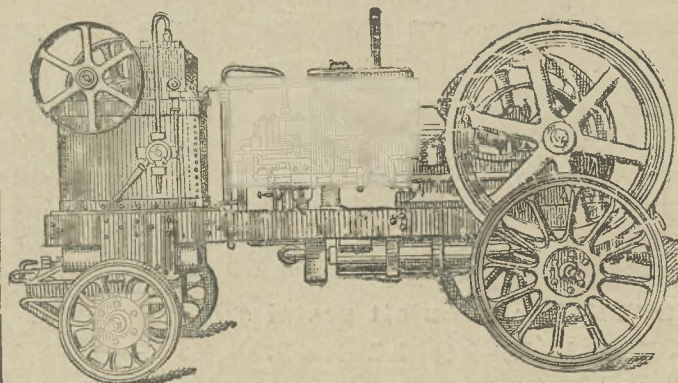
gazdasági táblásszekérnek

(mely több gazdasági kiállításon elismerő és diszoklevéllel lett kitüntetve) majorságilag való előállításához a szükséges rajzu, méretleírás és utmutatás, huszonöt koronának czimemre való beküldése ellenében, nálam megrendelhető.

Jalsoviczky János, u. p. Szerencs.

LANGEN és WOLF motorgyár

BUDAPEST, VI., Váci-körut 59.

Eredeti

„OTTO“

-féle lokomobilonok, benzín- és szivógáz-motorok.

Kényelmes
fizetési
feltételek.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmások csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: minden egyes szó 4 fillér, csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be.

ZSÁK PONYVA KÖTÉL
POLLÁK SAMUEL
SZEGED

Alkalmazást keresők.

Irnok,

vagy irodagyakornoki állást keres kezdőfűzetéssel egy két éves gazdasági tanfolyamot végzett nőtlen, jó írásu egyén. Czim a kiadóhivatalban 1098. szám alatt.

Állást keres

gazdasági tanintézetet és kereskedelmi akadémiát végzett, gyakorlattal bíró, 25 éves fiatal ember, aki mérlegképes könyvelő. Czim a kiadóhivatalban 1139. szám alatt.

Gazdatiszt,

38 éves, r. kath., családos, 18 évi gyakorlattal, önálló, nyugdíjképes, állást keres. Megkeresések F. M. Kondoros, Békésmegye, poste restante kéretnek.

Ispáni

állást keres kisebb gazdaságban gazdasági tanintézetet végzett, 16 évi gyakorlattal bíró, nőtlen, protestáns vallású, szerény igényű gazdász, hol szorgalma, érellye és becsületessége olytán jövőjét megállapíthatná. Jártas a szeszgyártásban, dohánytermelésben, czukorrépatermelésben, hizlalásban, mészkohomok téglagyártásban, tehenészetben és az egyszerű számvitelben. Beszél magyarul és tótul. Bővebb információt nyújt Kriek Aladár ur urad. felügyelő Léva, Szilassy Zoltán ur őrzs. képviselő Epest, Köztelek, Gróf Sándor intéző ur Nógrád-Ecsegen. Megkeresések 1120. sz. alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

37 éves

okleveles állatorvos és gazdasági tanintézetet végzett gazda, ki az állattenyésztés és tejjgazdaság terén kiváló jártassággal, valamint az összes gazdasági teendőkben megfelelő gyakorlattal bír, nagyobb uradalomban megfelelő állást keres. Nagyobb gazdaság perzentuális kezelését is elvállalja. Czim a kiadóhivatalban 1131. sz. alatt.

Gőzeke-gépész

ajánlkozik nagy uradalmakba. Fiatal, nős, ügyes, megbízható ember több évi gyakorlattal. Tudakozódók forduljanak e lapok kiadóhivatalához 1143. sz. alatt.

Szőlő-

és pinczekezelői állást keres egy 2 éves vinczellér-iskolát és pinczemeszteri tanfolyamot végzett intelligens egyén; több nyelven beszél, mezőgazdaságban is volt már alkalmazva. Az állást január 1-én foglalhatja el. Czim a kiadóhivatalban 1132. szám alatt.

Kulcsári

állást keres jóírásu csendőrörsevezető, volt fővárosi nyugalmazott 42 éves rendőrellenőr. Felügyeletnél, ugy irodai munkákban igen használható. Szives megkeresésekre czim: **Kulcsár, poste restante posta Zámoly, Győrmegeye.**

Kolozsvárt

vizsgázott, 41 éves, gyermektelen gazdatiszt, ki földmíves, tejjgazdasági, szeszlovizkolát végzett, stabil-gépkezelő vizsgát tett, szőlészeti tanfolyamot hallgatott, ugy kötött mint laza birtokon évtizeden át kitünően gazdálkodik, gabonaműveket, ipar- és kereskedelmi növényeket termesztése, szőlő, komló, gyümölcsös, erdészet telepítése, tejjgazdaság, állattenyésztés, hizlalás, iroda, pénztár kezelésben gyakorlott, Erdélyben állami telepbirtokokat több évig kezelt s jelenleg 1600 holdas birtok önálló intézője, márcziusra hasonló állást keres. Naszлады István, Nógrádsurány.

35 éves,

nős, gyermektelen, elismert gazda, ki földmíves iskolai jeles végzettségű tanintézetből gyakorlati gazdatiszt vizsgálattal, 17 évi kitűnő gyakorlattal rendelkezik, állást keres. Jártas a gazdaság minden ágában, tejjgazdaság, czukorrépa, czikoria, dohány stb. termelésben. Jelenleg 1500 holdas gazdaság intézője, de kezelt már 4600 holdast is. Czime: Sipos István intéző, Bárdibükk, Somogyegye.

Intézői v. számtiszt

állást keres 1909. márcz.—áprilisi belépéssel, 40 éves, keresztény, nős, gyakorlati gazdatiszt vizsgát tett, tehetséges, szorgalmas és széleskörű gazd. ismeretekkel bíró gazdatiszt. Magyar-német levelezésben, szeszgyárkezelés, szőlészeti és számvitelben jártas, mérlegképes. Perczentuális kezelésre is vállalkozik, óvadékkal rendelkezik. Czim a kiadóhivatalban 1180. szám alatt.

Betöltendő állások.

Nőtlen,

izr. vallású, szerény igényű gazdatiszt kerestetik, ki már nagyobb gazdaságokban hosszabb ideig volt alkalmazva, czukorrépa-termelésnél, tejjgazdaságnál jártassággal bír. Ajánlatokat, bizonyítványmásolatokkal együtt Katona István czimre Bars-baracsára beküldendők.

Gazdasági

összes betöltendő állások közül vannak a 8 év óta fennálló és minden harmadnap megjelenő Országos Pályázati Közlönyben. Ingyen mutatványszám. József-körút 38.

A lébenyszentmiklósi

uradalomba (Moson m.) 1909 év január hó 1-ére két tehenes gazda kerestetik. Javadalmazás: 28480 K készpénz, 20 hl. gabona, 1 hl. köleskása, 10 kg. kószó, 511 l. tej, 20 kg. zsir, 200 kéve 16-zse, 900 négyszögöl tengeriföld, 1 öreg sertés és 2 süldő tartás. Egy szobás lakás. A havonként kifejt tej után jutalomdíj (4-8 K). Pályázóktól megkívántatik, hogy tejjgazdasági szakiskoláról és több évi gyakorlatról szóló bizonyítványukat mellékeljék. Pályázatok Mosonszentmiklósi uradalmi központi hivatal czimére küldendők.

Tehenezési

ispán, nős, kiscsaládu kerestetik mielőbbi belépésre. Pályázóktól megkívántatik, hogy ilyen minőségben már alkalmazva lett legyenek. Fizetés megállapodás szerint. Olyanok, kik tejjgazdasági iskolát végeztek, előnyben részesülnek Pályázatok bizonyítványmásokkal felszerelve és fizetési igények megjelölésével uradalmi intézőségnek, Nagykartal, u. p. Aszód beküldendők.

Segédtsizt,

nőtlen, kerestetik december 1-re, ki legalább 2-3 évi gyakorlattal bír nagyobb gazdaságból, dohánytermesztésben jártas német nyelvet szóban és írásban bírja, gazdasági tanintézetet végzett. Évi fizetés 1800 korona, butorított szoba, fűtés, világítás. Pályázók magyar nyelven írt kérényoiket bizonyítványmásolatokkal küldjék méltóságos gróf Teleky József uradalmi intézőséghez, Dunatétlen, Pestmegye.

Január elsejére

mechanikus gépész kerestetik, tehát olyan, aki a gépeket kifogástalan, üzemképes állapotban tartani kötelezi magát. Erteni kell a gazdaságban előfordulható összes erő- és munkagépekhez, vízvezeték és világítási berendezésekhez. Olyanok, kik hosszabb gyakorlattal bírnak, küldjék bizonyítványmásokat Szabó János kasznár czimén Csorvárra, Békésmegye.

Több évi gyakorlattal bíró okl., vagy gyakorlati vizsgát tett nőtlen segédtsizt kerestetik deczember 1-ére. Kezdő fizetés havi 60 kor. és teljes ellátás (mosást kivéve). Ajánlatok bizonyítványmásokkal, melyek nem küldetnek vissza, Günsberger Ödön czimére kéretnek, Terebezd, u. p. Böhönye, Somogyegye.

Irnok

azonnali belépésre kerestetik. Évi fizetés 300 korona és teljes ellátás, lakás, fűtés és világítás. Bizonyítványmások Gantner Izidor, Kéthalom, Jásznagykunszolnok megye czimén küldendők.

16 első díjjal és ezüst éremmel kitüntetett

KALLAI LAJOS

motorgyárban

Budapest, VI., Gyár-utca 28.

a leghíresebb benzinelocomobil-cseplőkészletek kaphatók.

!! Teljes jótállás kitűnő oszlopért !!

Ezen motorokat minden gazdhatósági engedély nélkül magakezelheti.

Használt gépjárművek becsereértelnek.

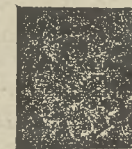
Otosó árak részlete. Árjegyzék ingyen.

KALLAI Lajos motor-cseplőkészletek bizonyítványok tanúsága szerint kitűnő sikerrel működnek az ország minden részében, többek között: **Báró Kemény József** urnál Maros-Németi; **Zeykfalvi Zeyk Dániel** tótispán urnál Nagy-Enyed, stb.

Pannonia szálloda

BUDAPEST,

VIII., Rákóczi-ut 7. sz.

Őszi szállításra előjegyezhető **Reitter Oszkár** főkapitány

fajbaromi-gazdaságában **Nagybecskerek**en fajtiszta teli-vér baromfiak:

angol emdeni liba	25.—	25.—
him tojás drbja korona		
sárga orplington	10.—	8.—
fehér orplington	15.—	10.—
pekingi kacska	10.—	8.—

Állami nagy aranyérmek. Külföldi és hazai legelső és legnagyobb künnyelések, győzelmi díjak Arad, Budapest I., Budapest II., Bécs, Belgrád, Lovrin, Nagybecskerek, Nagyváradi, Pótzsony, Pécs, Pancsova, Szófia, Szatmár, Szabadka, Temesvár, Veszprém, Zenta.

Minden lótulajdonos

csakis az általános használatban lévő, minden tekintetben bevált

védjeggyel ellátott eredeti H-sarkot használja.

Állandóan éles! Csülöklopés kizárva! Sikos uton az egyedüli czéliszert!

Kovácsoknál és vaskereskedőknél állandóan raktáron.

Figyelmeztetés: Csakis az eredeti H-sarkok készítenek speciális acélból; óvakodjunk utazásokról, melyek csekélyebb értékű anyagból készülnek s endőrgyva használhatatlanok. Bevásárlásoknál ügyeljünk a fenti védjegyre, mely minden egyes eredeti H-sarkon látható.

Lovak kehesége

(Chronikus köhögése és nehéz lélegzése) biztos eredményrel gyógyítható.

Számtalan elismerés bizonyítja Felvilágosítást díjmentesen küld Ripp Arvin, Drezda-A. 786.

A szőlő trágyázása.

Írta: Ordódy Lajos.

Ára 3 korona.

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és mű-kereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb termés; a legnagyobb mennyiségben elérhessük. megszereshető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában

Budapest, IV., Muzeum-körút 7.

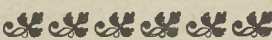
MEGJELENT

a KODOLÁNYI-féle 1909. évi

Gazdasági Zsebnaptár

49-ik évfolyama a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél sokkal bővebb és változatosabb tartalommal.

Ára helyben 2.80 kor. Ajánlott postai szétküldéssel 3.25 K. Utánvétellel küldve 3.45 K.

Megrendelhető a GAZDASÁGI LAPOK kiadóhivatalában, Budapest, Muzeum-körút 7.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORZIMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV:
Hozzunk mezei gazdaságunkba
helyese arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	16 kor.
Fél évre	8 "
Negyed évre	4 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Muzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

Telefon: 623.

TARTALOM.

Szemle. — y.	Lap	833
Tárca. Egy gazdasági írnok életéből. — . . . . y . . . . s.		834
A hogyvidéki gazdasági akció 1907-ik évi működése		834
Mikor célszerű a szuperfoszfátot a tavasziak alá kiszórni? —		
Grabner Emil		835
Gazdasági levél. — Fehér Zoltán		835
A Wolff-féle szárító-gépek		837
Olesó, de jó gazdasági könyvek		837
Viszonzás Tarczali T. Lajos urnak. — Mándi Márton Zsig- mond		838
Kérdések és feleletek		839
Kérdések: A oszlódok adója és a oszlódtörvény. G. A. — Tóthnéim takarmányozása helyes-e? V. J. — Miért nem hisznek sertéseim? E. Sz. — Borjak has- menése ellen. S. S.		
Feleletek: Elegendő-e jószágállományom. C. — A karórágás és lapoczká-rándulás. Dr. Kukuljevi József. — Kivesző Rípária-olmányok. P., Szalay Károly.		
Hirek		840
Apró szakközlemények		840

SZEMLE.

(Nem lehet vetni, nem lehet szántani. — Közele-
dünk a buza-árak természetes színvonalához. —
A magyar kukorica-kérdés. — A bortörvény éré-
lyes végrehajtását kérjük. — A gazdák terheinek
nagyerművű szaporodása. — A Balkán-szerződés. —
Állattenyésztésünk sirásói.)

Lasciate ogni speranza! Hagyjatok föl minden reménnyel! — mondá Dante, az olaszok halhatatlan költője Divina commediájában. — Vajjon azok a magyarországi, ausztriai, németországi, oroszországi, sőt amerikai gazdák is alkalmazhatják-e magukra ezt a kétségbeesett intelmet, a kik még nem tudták befejezni őszi vetéseiket? A hét elején megmelegedett, derekasan havazott is, de lágy havat kaptunk. Itt Budapesten olvad is — de a vidéken a szánkák csilingelnek. Künn a mezőkön nincs ereje a napnak — nagyon ferdén esnek már sugarai. A még vettetlen területek bevethetésének reménye most már rohamosan fogy, épp úgy a tavaszi szántások problémájának megoldása is kétségessé vált. Ha csak a 25-én beállott eső nem sodorint-e egyet sorsunkon?

Nem csoda, ha ezen helyzet a buzabaisse erőlködéseit az árak kialakulására meggyengítette. Még nem értük el ugyan az általunk kiszámított vámparitást, a 27 korona 40 fillért — de a hét elején már a 27 korona árat legjobb

tiszavidéki búzánk elérte s az áprilisi határidő is már a 26 koronáig feljutott. El fog jutni 27 korona 40-ig is, mert ez a természetes árhatár. A jelenleg jegyzett árak még mindig mesterségesen nyomottak. Mi bizunk két dologban. Először abban, hogy a közös vámterület számára elég búzánk ujg nincs, tehát importra szorulunk. Másodszor, hogy ennél fogva az áraknak rövid idő alatt el kell érni az import-paritást. Az áprilisi határidőnek el kell érni a 27 korona 40 fillért, mert így parancsolja ezt a számok törvénye.

A buza-kérdés mellett Magyarország másik nagy kérdése a kukorica-kérdés. Hogyan állunk a kukorica árakkal? A kukorica éppen oly világezzik, mint a buza, s ha tájékozást akarunk szerezni arról, hogy mely ár felel meg a kül- és belföldi helyzetnek egyaránt, akkor ugy a külföldi, mint a belföldi viszonyokat jól kell ismernünk.

A mi a külföldet illeti, a dolog úgy áll, hogy az előző évben a kukorica-termelő nagy export-államok nem dicsekedhettek jó termésekkel, minek folytán a kukorica-árak a világpiacra példátlan magasságot értek el. Ugy Észak-Amerika, mint a Balkán-államok keveset arattak. Csak Argentína dicsekedett jobb terméssel, de ez is mögötte állott az 1906. és 1907. évi terméseknek.

Ezt igazolják a tengeri hajózásokról egybe-
állított statisztikák. A kukorica exportáló álla-
mok ugyanis kivíttek métermázsát:

	1907/1908.	1903/1907.	1905/1906.	1904/1905.
Egyesült-Államok	8,700.000	22,310.000	29,170.000	24,490.000
Argentína	17,400.000	16,490.000	23,730.000	25,800.000
Oroszország	5,010.000	8,710.000	1,200.000	2,180.000
Dunai államok	8,710.000	14,750.000	3,860.000	1,090.000
Összesen	39,820.000	62,260.000	57,960.000	53,560.000

Tehát mintegy 22 millió métermázsával volt kisebb az export, mint az előző évben.

Az ideai kukorica termést jobbnak mondják az exportállamokban a tavalyinál. Az amerikai Egyesült-Államoknál ez csak kevéssé áll, de Oroszország és Románia határozottan jobb termést vittek be. Argentínáról még semmit sem tudhatunk, mert ott csak márcziusban lesz a kukorica-szüret. Annyi azonban faktum, hogy a kukorica-árak a világpiacra 20—25%-al máris kisebbek, mint tavaly voltak, bár a múlt évi készletek teljesen kimerültek.

A mi a külföldi kukorica ez ideai árát illeti, első sorban a Dunai államok jönnek figyelembe. Brailában e hó közepén Angolország számára 6 frt 70 kr., Hamburgban a dunai kukorica vámolatlanul 6 frt 80 kr. Argentínai ó-kukorica 7 frt 40 kr. Az Egyesült-Államokban most fejezik be a törést, új kukorica tehát onnan még most nem vihető ki.

A mi a magyarországi kukorica-árakat illeti,

két dolog jön figyelembe. Először az, hogy 2 korona 80 fillér, vagy régi pénznemben 1 frt 40 kr. kukorica-vámunk van. Másodszor, hogy nagyszemű és aprószemű kukoricákat forgalmazunk, a melyek árai különbözök. A 2 korona 80 filléres kukorica-vám, mint látni fogjuk, lehetlenné teszi a dunai kukoricának behozatalát, mert 6 frt 70 brailai ár plusz 1 frt 40 = 8 frt 10 krt eredményez a határon, a mitől, mint alább látni fogjuk, még elég távol állunk.

A mi kukoricánk értékmérője a bécsi piac, mert legnagyobb fogyasztónk Ausztria lévén — a bécsi piac árjegyzései mértékadó. November 23-án a bécsi piacon jegyeztek: Magyarországi ó 9.30—9.55, új 7.50—8.35. Cinqantino ó 10.25—10.40, új 9.—9.30. Ugyanez nap Budapesten 7.—7.10, az áprilisi határidő pedig 7.58—7.59.

Egy pillantást vetve ezen árakra, azt látjuk, hogy a budapesti értékmérés legkevesebb 1 forinttal van a vámparitás alatt. Ugy vagyunk vele, mint a búzával, a mely csak a legnagyobb nehézségekkel tudja magát a vámparitásig felküzdeni. A budapesti jegyzés különben is szerfölött hiányos. Nekünk van nagyszemű bánati kukoricánk, vannak lófogas kukoricánk, vannak a cinqantinoig le mindenféle aprószemű kukoricánk, u. m. Pignoletto, székely és mindenféle fehér kukoricánk. A budapesti tőzsde ezekkel nem számol, hanem csakis a bánati nagyszeműt jegyzi. Ez határozott hiba, a melynek nem lenne szabad így maradni. A bécsi jegyzések korrektebbek. Az ott jegyzett 7.50—8.35 ár ezen kukorica minőségeknek felel meg.

De tagadjuk, hogy a kukorica árának Magyarországra nézve Budapest legyen a helyes értékmérője. Magyarország felső részén importáló és a kukorica a felvidéki városokban jelentékenyen drágább, mint a hogyan a budapesti börze jegyez.

Már most ezek után a kül- és belpiaczi viszonyok egybevetésével konstatálhatjuk, hogy a kukorica mai árjegyzése minimum 1 frttal alacsonyabban áll a vámparitásnál. Tekintve pedig a takarmánycikkek mesés drágaságát — tekintve azt, hogy a burgonya termésünk nem sikerült jól, és 50%-kal a burgonya árak nagyobbak, mint tavaly voltak, tekintve továbbá a buza magas árát, a mely a kukoricáét mint kenyérpótlóét okvetlenül maga után vonja, nincs semmi ok a kukorica áresésétől félni, — ellenkezőleg jelentékeny emelkedést várhatunk e cikkben is. Még azt kell megjegyeznünk, hogy az idén a kukorica rendkívül éretten és szárazon került be, — s az őszi nagy szárazság a szárítótkban a kukoricát máris annyira kiszáritotta, hogy nedvességtartalom tekintetében máris közel áll az ó-kukorica kvalitásához.

A MAGYAR

LEGELŐNYÖSEBB A

MEZŐGAZDÁK GABONA

SZÖVETKEZETE UTJÁN

ÉRTÉKESÍTÉSE.

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

A bortörvényjavaslatot a képviselőház gyorsan letárgyalta és elfogadta. A budapesti kereskedelmi kamara az utolsó pillanatban még oly javaslatot próbált keresztülröszkolni, a mely szerint a vevő ne legyen felelős, ha pancsolt bort vesz. Tehát egy kényelmes hintertüri esett volna jól neki. De ezt kerekén elutasították. Darányi miniszterünk tehát jól bevállalta ígéretét és hálásan vesszük tőle ezen törvényt. De figyelmeztetjük a miniszter urat, hogy végrehajtás nélkül a legjobb törvény is hatástalan. Gyors végrehajtást kérünk tehát. Kérjük minél előbb kinevezni a miniszteri megbízottakat, hogy tudjon a közönség kihez fordulni. A bortermelők pedig szintén ne álljanak összetett kezekkel, hanem alakítsanak minden megyében egy hamisborüldöző ligát, a mely fáradhatlanul kutassa a korcsmák és borületekben a műborokat, és jelentse föl illető helyen. Mi esküt merünk rá tenni, hogy Magyarország borlogasztásának nagyobbik fele még most is műbor. A patkányokat örökös zaklatással lehet majorjainktól távol tartani. Zaklassuk tehát örökké közgazdaságunk ezen undorító patkányait.

Azt hittük, hogy Szerbia háborus mozgalmi és bojkottja azzal a jó hatással lesznek mi reánk, hogy a mezőgazdaságunkra oly nagy mértékben káros szerb szerződés felbontása fog utána következni. De csalódtunk reményeinkben. A külügyminiszter abban állapodott meg a magyar kormányval, hogy újabb felhatalmazást kér a parlamenttől a szerződésnek egyelőre egy év tartamára szóló megújítására. Azonkívül Romániának is kilátásba helyezték a kontingentált husbehozatalt. Ezt előre láttuk és szívvél-lélekkel rosszaljuk. Nem vezet bennünk izgatási viszketeg — elég, ha reámutatunk a bécsi, budapesti és vidéki marhavásárok árjegyzéseire, a melyek rém alacsonyossága temérdek millió kárt okoz a gazdáknak. Ha ezek nem beszélnek elég hangosan, akkor mi ennél hangosabban nem lármázhatunk. De még egyet. Törvény törvényt követ, amelynek folytán a terhek iszonyuan szaporodnak. A községi pótlékok, a jobb kis-, a közép- és nagybirtokokra hihetetlen módon emelkedtek ez idén, következménye ez az új adó-törvényeknek. A szeszadó emelés első sorban a munkaadókat éri. A munkásbiztosítás, a cselédtörvény mód nélkül emelték a terheiket, s most jön az adóreform; a mely tán adó-csökkenés lesz? Hát a vasuti szállítási tarifák föl-emelése, a mely már legközelebb fog jönni? Ám jó! A gazda elviseli mind e terheket, de legyen miből. A vámtarifa legalább gyenge termő években a gazdát a gabonaárak tekintetében jobb helyzetbe hozta. A borárakat az *erélyesen végrehajtandó* bortörvény is emelheti úgy, hogy képesek leszünk a drága munkabéreket fizetni; de az állattenyésztés jövedelmezőségének a szerb és román szerződésekkel vége

van. Pedig az állattermelésből eredő jövedelmeknek egyenrangúknak kellene lenniök a gabonatermésből származó jövedelmekkel, mert csak így biztosítható a gazdaságok észszerű továbbfejlesztése. Ausztriában ennek tudatában is vannak, s ott csak a 14-ik §. segítségével lehet a káros szerződéseket keresztülvinni. Nálunk? . . . . . erről ne is beszéljünk!

y.

A hegyvidéki gazdasági akció 1907-ik évi működése.

Általános rokonszenv kíséri a földmívelési miniszter hegyvidéki akcióját. Rákóczy népének, a kárpátvidéki kis oroszoknak, nyomoruságos helyzetükben segítségükre jött a kormány és százados elmaradottságukból, a kultúra áldásaival ismerteti meg. Ez az áldásos akció 1897-ben kezdődött meg s immár 10-ik évéhez jutott. Hogy milyen kedvező eredményekkel járt ez a működés, arról most tesz jelentést Kazy József miniszteri tanácsos és a hegyvidéki, erdélyrészi és felvidéki miniszteri megbízott. Jelenleg az ő buzgalma intézi ezen fáradságos ügyeket s fáradságos munkájának eredménye, hogy ezen jól átgondolt tevékenység évről-évre a legszebb eredményeket szüli.

A hegyvidéki, vagyis ruthén akció első 10 évről a következő kivonatos ismertetést adhatjuk:

A legutóbbi évtized alatt szemmel látható gazdasági változás, nagy fejlődés ment végbe hazánkban, a ruthének között. Ennek a népnek nagy gazdasági elmaradottsága, permanens nyomora, hangos jajszóval töltötte el a sajtót, a közéletet ezelőtt tíz évvel. És most tíz év után tervszerű gazdasági intézkedésekkel, a nép jólétnek kedves nyomaira, biztató jövendőjére akadunk. Tíz esztendeje, hogy Darányi földmívelésügyi miniszter az ugynevezett ruthén segélyezési akciót megindította. És mivel az ottlakó nép leginkább állattenyésztéssel és mezőgazdasággal foglalkozik előszeretettel, — a miniszternek első gondja az volt, hogy a népet legelőhöz, földhöz juttassa, a modern gazdálkodásra nevelje, a hitel-viszonyokat javítsa és a népet az ő kegyetlenül pusztító uszora karjaiból kivonja.

Ennek a munkásságnak tükröze az a jelentés, melyet a hegyvidéki kirendeltség állított össze és juttatott kezünkhöz. A tíz év óta hozott pénz- és munkaadózatok nem hullottak terméketlen földre, mert a ruthén nép tanulékony, hársnak, vállalt kötelessége pontos teljesítőjének bizonyult. De az elért eredmények igazolják azt is, hogy Darányi jól választotta meg a népségítés eszközeit; jól választotta ki embereit s a jövő feladata most már csak az, hogy azok az intézmények, melyek oly biztató len-

dülettel kezdték hivatásukat, fejlesztessenek ki az ott lakó nép javára.

Hatvanezer holdnyi az a terület, a melyet a hegyvidéki lakosságnak részben örökáron, részben pedig bérlet útján nagyobb részben állattenyésztési célra juttattak. Így vált lehetővé, hogy harminczhárom község lakossága tízezer drb jószágot legeltet kora tavasztól őszig a havasi régiókban és a dus fűvü lejtőkön. Az ósdi gazdálkodás, a gazdasági nevelés óta nagy változáson ment át: jóformán kicserélődött az állatállomány. A degenerált haszon-állatok helyett újak, értékesek nevelődnek. A nép gazdasági fejlődésének eredménye, hogy a nép mezőgazdálkodása modern csapásra tért. Bizonyítja ezt a mezőgazdasági gépek egyre fokozódó elterjedése. Nagy baj azonban, hogy a ruthén nép gazdasági hátramaradottságánál és részben megszokásból inkább igavonás céljaira bika-borjut nevel, az üsző-borjukat pedig husra értékesíti, a helyett, hogy fölnevelné tenyész-jószág-nak. A kirendeltség ösztönző díjakkal, téli tanításokkal és az állami kölcsönökkel szerzett tenyészjószág tulajdonosaival szemben szerződésileg biztosítja, hogy az üsző-borju a továbbtenyésztés céljaira nevelődik fel, mert az akció sikere azon fordul meg, hogy a Svájc-ból importált és már akklimatizálódott fajtisza tenyészmarhák üsző-borju ivadékaikat a továbbtenyésztésnek meg tudják őrizni s azért ezeket a növendék-állatokat az állam szokta a tenyész-üszőktől másfél éves korában megvenni.

Ilyenkor télen százakra megy a gazdasági tanítások száma s majdnem ennyi a gazdasági házi ipari kurzusok száma is. Eddig a nép a téli pihenés alatt, rendszerint súlyos adósságokba verte magát, már a múlt évben kétezer családnál többen foglalkoztak rendszeres házi iparral s ebből való jövedelmük százötvenezer koronát tuhaladott. Egy-egy család átlagosan keresete a házi ipar révén 87 korona volt; s hogy nyolczvan-hét korona téli időben micsoda nagy pénz egy ruthén családnak, azt csak azok tudják, kik a népet ott a Verhovina táján ismerik. A hegyvidéki házi iparosok ma már a katonaságnak, államvasutaknak, a székesfővárosnak, gyáraknak és magán-czégeknek ismert szállítói. A múlt télen csak seprüt kétszázötvennyolczezer négy-száznyolczvankét darabot kötöttek.

A házi ipari foglalkozás nagy elterjedésének tudható be az az üdvös eredmény, a mi a hegyvidéki hitelszövetkezetek mérlegeiben mutatkozik. A százharmincz hegyvidéki hitelszövetkezetben ma már egymillió kétszázharminczháromezer kilencszázhetvennégy korona takarékbetét van, az üzletrészek pedig két milliónál nagyobb értéket képviselnek. Mind ezt pedig ott, a hol ezelőtt tíz évvel a nép súlyos uszora karjaiban görnyedezett. A gazdasági fejlődés eredményei különösen és igen beszédes számadatakkal a hitelszövetkezetek mérlegeiben mutat-

TÁRCZA.

Egy gazdasági irnok életéből.

XI. A humoros Tauszky.

Az én egykori, immáron Istenben boldogult grófi gazdám az volt a szokása, hogy uradalmi kezelő-tiszt karát minden hét évben kicserélte, vagyis helyesebben mondva áthelyezte. Az alföldi tiszt felment Szatmárba, a székelyföldi kiköltözött Pestmegyébe — és viszont. Az ilyen rezignálások (átadások) sokszor hónapokig tartottak, mert átmértünk minden szem életet, átölvastunk minden méter fát, sokszor övig érő hóban, bukácsolva fatörzsekben, beleesve nem egyszer farkasverembe is. Hogy az ilyen gyakori áthelyezésekben volt-e haszna(?) a nagy gazda-grófnak, nem tudom — ne kutasuk! — lehet, hogy ennek szükségességét benne kialakította az a hosszú inspektorság, mit ren-

geteg uradalmainak minden fűszála, minden legcsekélyebb ügye felett drákói szigorral gyakorolt és töltött be majdnem négy évtizeden át. Nekem, ki kenyerét tizenkét hosszú évig ettem, csak egyszer volt alkalmam ilyen „békés mozgósítást“ végig élvezni és ennek egy ma már a mult emlékeztében szentségessé vált humoros epizódját akarom elmondani.

A költözködés, azt mondja a magyar közmondás felér egy leégéssel. Természetesen, hogy az ifju ember míg irnok, vagyis az egykori csongrádmegyei öreg béres szavai szerint: „irnoki fizetésen élő kimutatási ur“ könnyen veszi az áthelyezést, mert kelengyét berakja egy ládába s ha az uradalmi bognárral és gépészszel jó lábon állt, és így csináltatott magának egy irnoki stafirungból elmaradhatlan fegyverfogast, melyen puska, vadásztarisznia, fokos, sarkantyú, egy pár róka- vagy borzbőr a műkincsek, akkor ezt félczolos deszkából készült ferslágba féltő gonddal begyömöszöli és . . . mehet! de csak a pakkám! — mert az ifju ur szépen kiberetválko-

zik, felhuzza legsnájdigabb bricsessét, lovára kap és levizitel a szomszéd város, faluk és puszták virágszálnál, kiket oly sokszor megtánczoltatott (akkor még nem tudtuk mi az a boston! mert különben azt mondanám: megbostonoztatott!) És ha érzékenyen elbucszott, míg visszalovagol majorjába, fiatal észszel, bohó szívvél eszébe jut a német közmondás: „Anderes Stadel, anderes Madel . . .!“ De a háztartással, családdal bíró tisztnek már sokkal nehezebb, keservebb a helyzetük, azok már csakugyan leégnek, főleg ha egy félév alatt háromszor kell költözniök, mint nekem, az urnak 18 . . -ik esztendejében.

Az 18 . . -ik év tavaszán hosszú, két diósgyőri árkusos grófi rendelet jelent meg és remegtette meg az uradalom tisztikarát. Kő kövön, akarom mondani, tiszt helyén nem maradt. Kezelő segéd voltam akkor lent a székelyföldön, Udvarhely vármegyében egy tősgyökeres székely faluban B . . . . n, hol egy ötven év óta haszonbérben volt gazdaságot kellett rendbe hoznom.

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár:
GARVENSWERKE
 Központi igazgatás:
 Bécs, II., Handelsqual No. 130.
 Városi mintaraktár. Garvens W.
 Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

kozna: míg az akció első évében két szövetkezet alakult, ma százharminc ilyen gazdasági társulás van huszonnyolcezer százötvenegy taggal. Míg 1893-ban a kölcsönök összege kétszázhetvennyolcezer hatszázharminczét korona volt, a rákövetkező évre már egymillió négyszázezer hatszázötvennégy koronára növekedett, a múlt esztendőben pedig az öt és félmilliót meghaladta. A hitelszövetkezet keretében pedig mindig alaposan mérlegelték, hogy a kölcsön kéri rentabilis, a maga gazdaságának fejlődésére irányuló kölcsönt akar-e és az illetőt mindig elutasították akkor, ha ez a feltétel fenn nem forgott.

Mindezekből kitűnik, hogy a hegyvidéki gazdasági munka jó sikereket ígér. És ezért van az, hogy minél inkább halad a munka, annál szélesebb területek kívánják, hogy gazdasági talpraállítás hasonló állami beavatkozással történjék a gazdaságilag elmaradott felső vármegyékben.

Mikor ezélszerű a szuperfoszfátot a tavasziak alá kiszórni?

A tavasszal vetett gazdasági növényeknél ép úgy, mint az ősziéknél, első sorban a foszfor-savtrágyázás után várhatunk legtöbb hasznot, de hazai száraz éghajlatunk alatt a tavasziak alá gyorsan oldódó foszfor-savtrágyát kell használnunk.

Az évelő tavasziaknál, pl. a luczernánál, vagy a lóherénél a lassan ható foszfor-savtrágyák is jól érvényesülhetnek, de a tavaszi gabonaféléknek rövid a tenyészidejük és azért a lassan oldódó foszfor-savtrágyákat nem tudják jól kihasználni, az őszi fejlődő tavasziaknak pedig (répa, burgonya) a nyáron át hónapokig tartó szárazság miatt ezélszerű gyorsan oldódó foszfor-savtrágyát adni, mert ezt, az aránylag rövid tavaszi és őszi esős időszak alatt leginkább képesek kihasználni.

A foszfor-savtrágyák közül ez okból a tavasziak trágyázásánál a szuperfoszfátok van legnagyobb jelentősége és ezért nagyon fontos kérdés az, hogy mikor szórjuk ki a szuperfoszfátot, hogy a hatása minél teljesebb mértékben érvényre jusson.

Ha a szuperfoszfátot közvetlenül vetés előtt, vagy kora tavasszal szórjuk ki — úgy, mint ez idő szerint a legtöbb helyen teszik — az nem oszlódhatik el tökéletesen a talajban, mert csak a vetés előkészítő munkáival keverjük azt össze a földdel és ezután a tavaszi csapadék nagy részben arra szükséges, hogy a szuperfoszfát vízben oldható foszfor-savát szétesztassa, tehát a tavasszal kiszórt szuperfoszfát nem érvényesül azonnal teljes mértékben, mert nincsen olyan finoman szétesztatva, hogy a növények gyökerei mindenütt reátalálhassanak.

Ez nem volna baj, ha minden tavasszon bőségesen volna eső, de legtöbbször tavasszal is

kevés az eső és azért a szuperfoszfát foszfor-savának egyenletes eloszlására a téli csapadékot ezélszerű felhasználni úgy, hogy a szuperfoszfátot a tavasziak alá már őszzsel, az őszi szántásra szórjuk ki.

Az őszi kiszórás látszólagos hátránya az, hogy a szuperfoszfát vízben oldható foszfor-sava a talajban levő mészszel egyesülve, oldhatóságából veszít, de ez csak akkor következik be, ha a foszfor-sav már finoman eloszlódott a talajban. Az ilyen „visszament foszfor-sav“-at a növények gyökerei könnyen felveszik, ha azzal érintkezhetnek, az őszi kiszórással pedig éppen azt biztosítjuk, hogy a téli csapadék által feloldott foszfor-sav egyenletesen szétesztódik a talajban és így a gyökerek mindenütt rátalálva, jól kihasználhatják, tehát a foszfor-sav oldhatóságának csökkenése ekkor már nem hátrányos.

Ezt az orsz. m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás ezirányú kísérleteinek eredményei bizonyítják.

A czukorrépával 1905—907. években végeztetett az ország különböző vidékein fekvő gazdaságokban ilyen kísérlet oly módon, hogy az első két évben, a két trágyázatlan parcellán kívül, két parcellán őszzsel az őszi szántásra és két parcellán tavasszal, a vetés előtt szóratott ki kat. holdankint 200 kg. szuperfoszfát. 1907. évben pedig őszzsel adatott 200 kg. szuperfoszfát, de két trágyázott parcellán felerészben az őszi szántás előtt, felerészben őszi szántás után és két parcellán csak az őszi szántás után, de szintén őszzsel szóratott ki a szuperfoszfát.

Az 1905—906. évi kísérletek eredménye a következő:

Gyökértermés-többlet a trágyázatlan területtel szemben	1905. évben		1906. évben	
	őszzsel	tavasszal	őszzsel	tavasszal
5 q-áig	1	2	1	4
5—10 q között	5	7	4	7
10—15 „ „	6	3	2	1
15—20 „ „	4	2	6	4
20—30 „ „	2	2	4	1
30 q-án felül	3	2	2	3

E szerint az őszzsel kiszórt szuperfoszfát több helyen adott nagyobb terméstöbbletet, mint a tavasszal kiszórt és ez még jobban szembe-tűnik, ha a két trágyázás jövedelmezőségi adatait hasonlítjuk össze.

A trágyázás tiszta jövedelme a különböző gazdaságokban:

1905-ben az őszzsel kiszórt szuperfoszfát után: 1'41, 2'44, 3'67, 5'59, 6'12, 7'19, 8'63, 12'08, 12'96, 15'03, 23'19, 24'90, 41'12, 68'56, 71'65 korona, a tavasszal kiszórt szuperfoszfát után: 0'52, 1'41, 6'28, 9'43, 9'96, 19'73, 20'61, 46'96 és 82'18 korona volt, tehát az utóbbi esetben kevesebb helyen volt jövedelmező a szuperfoszfát használata, mint őszi kiszórás esetén. 1906. évben a kísérlet jövedel-

mezősége hasonló képet mutat, mert az őszi szuperfoszfát után a kísérletek 63 százalékánál, a tavaszi szuperfoszfát után pedig csak azok 40 százalékánál volt tiszta jövedelem, vagyis az őszi szuperfoszfát használata biztosabban szolgáltat eredményt.

Ezek után azon kérdés merült fel, hogy az őszzsel kiszórt szuperfoszfátot nem volna-e ezélszerű a czukorrépa alá felerészben őszi szántás előtt adni a másik felét pedig őszi szántás után és erre vonatkozólag végeztetett az 1907. évi kísérlet, a mely azon eredményt szolgáltatott, hogy a szuperfoszfát hatása a czukorrépánál legtöbbször jobban érvényesül, ha felerészben őszi szántás előtt, felerészben utána adatik és nem utólag az egész mennyiség, de az abnormis időjárás miatt ezen év eredménye nem tekinthető feltétlenül irányadónak, az idej kísérlet eredményei pedig ez idő szerint még nem állanak rendelkezésünkre.

A tavaszi gabonafélékre vonatkozólag a növénytermelési kísérleti állomás régebbi kísérletei állanak rendelkezésre.

Ezek szerint az 1895-ben árpával és zabbal végzett kísérleteknél az őszzsel szuperfoszfát-zott terület magtermése több volt, mint a tavasszal trágyázotté:

Terméstöbblet	árpa	zab
50 kg-on alul	10 helyen	3 helyen
50—100 kg. között	10 „	— „
100—200 „ „	7 „	2 „
200—300 „ „	2 „	2 „
300—400 „ „	1 „	— „

Ezen kísérleteknél a tavasszal szuperfoszfát-zott terület terméstöbblete is jelentékeny volt a trágyázatlanul szemben, tehát a szuperfoszfát hatása tavaszi kiszórás esetén is jól érvényesülhet, de őszi kiszórás esetén erre biztosabban lehet számítani és pedig annál inkább, minél szárazabb a tavasz.

Grabner Emil.

Gazdasági levél.

Lengyel, 1908. nov. 21.

Mikor tavaly jajgattam a szárazság miatt, ön-elégült mosolylyal felelte főerdészünk, hogy mégis csak jobb az ő mezei terménye — a fa — mint a mi gabonánk, mert az erdő nem érzi a szárazság sanyargatását, lévén növényzete mély gyökerű s az altalaj rétegben csak akad mindig annyi nyirkosság, a mennyi szükséges a fa sejtjeinek felépítéséhez. Jöttek azután nagy tömegben a hernyók, melyek egy szép pagony összes levelét lerágták, mutattam az öreg urnak, hogy ime utólré a remiseket is a veszedelem, mert ha kizöldült is később újra minden fája, azért ezen erdőrészt ez évi növekedése, vastagodása, gyarapodása, zérussal egyenlő; ezt el is ismerte, de vigasztalta az, miszerint a jövő vágásig még 30 hosszú esztendő van s ennyi év alatt majd

Ez meg is történt, a birtokot sok veszély és ezer leltár készítése után bérbe is adtuk és . . . fáradozásom jutalmául kineveztek ispánynak F . . . ra, a hol a számvevőséghez osztottak be egyelőre, mert mint grófom mondá még maga sem tudja, hol lesz végső megállapodásom. Itt töltött három hónap után egyszer csak megjelent egy rövid, de hosszú utat jelentő rendelet, mely áthelyezett Szatmár vármegyébe. No! gondoltam az első 800 kilométeres költözködés után ez már csak gyermekjáték, mert hiszen csak 400 kilométerre kell vándorolnom. Megtörtént az átköltözködés, a befészkelődés, mert hisz már az év felén túl voltunk, augusztust irtunk. Kezdttem veteményt beszerezni, hizót állítottam be a sertésölba, szóval kezdtem berendezkedni télire, mikor csak szeptember közepén jön egy szintén rövid de tartalmas grófi rendelet, mely Erdély bércei közé vitt le T . . . ra. Nem volt mit tenni, költöztem ismét. Irtam Tauszkynak az akkori butorszállító kocsik királyának Buda-

pestre egy ilyen kocsiórt, mert hát már volt nemcsak stafrunfos láda, nemcsak fegyverfogas . . . de egyéb is! És Tauszky küldte kocsiját immáron négy hónap alatt másodsor. Beköltöztem tehát Erdélybe, az én őshazamba, ha nem is az igazi székelőföldre, de annak egyik oláhhullám verte szélére. Itt már aztán az egykori fejedelmi, ma grófi kastélyban csakugyan téli vacskot vertem magamnak és teljesen ott-hon érezvén magamat a nagy átadások és átvételek után leaktartam számolni Tauszkyval. Irok a számláért — megküldi — látom, hogy többet számít fel, mint megegyezés szerint lehetett volna. Visszaküldöm a számlát kifogásaimmal rektifikálás végett, melyre Tauszky azt írja: „Ne tessék ezen csekélységért neheztelni a legközelebbi költözésnél javára fogom írni.“ „Krisztus ne hagyj!“ kiálték fel, hát még nem volt elég a költözésből? . . . Tudva azt, hogy Tauszky Pesten lakik és uradalmaink tisztikarának ő volt a kizárólagos költöztetője, biztosra

vettem, hogy hallott valamit ott fent, esetlegé újabb áthelyeztetéséről. Kétségbeesetten sürgönyözök neki, adjon felvilágosítást levelének legközelebbi költözködésemet illető passzusára. Válasz fizetve. A válasz csakugyan megjött egy álmatlanul eltöltött éjj után, melyben csak ez volt: „Áthelyezésről mit sem tudok, levél megy.“ Némileg lecsillapodva, de azért nyugtalanul vártam a más napi postát, mely meghozta a várva-várt levelet, és abban Tauszky nagy udvariasan bocsánatot kért, hogy kellemtelenséget szerzett nekem soraival, de ő azt hitte, hogy én már annyira belejöttem a költözködésbe, hogy még ez évben bizonyára fogok költözködni és így csak . . . humorizált. Persze, hogy oda kívántam a humoros Tauszkyt, a hol a bors terem, de azért mégis inkább örültem, hogy csak humor volt soraiban, nem pedig valóság. . . . y . . . s.

Ganz és Társa, Hofherr és Schrantz felsőmagyarországi vezérképviselői.

! Takarmány kamra berendezések járgány-, gőz- és motorhajtásra; szecs-kavágók, répavágók, darálók, stb. !
! Gőzekealkatrészek, gőzekevasak, kormányok, acél- és fém-alkatrészek, gőzeke-sodrony-kötelek. !
! Kazánkovács-munkák, új tüzsze-kreányok. Malom-berendezések. Diesel-, szivógáz-, benzin-motorok. !

SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYÁRA, MISKOLCZ.

Pontos kiszájtás!

jön még egy pár kitünő meleg s csapadékus is, mely helyreépítolja a mult évi csorbát s ki lesz egyenlitve a különbözet, ez a természet játéka. Neki nem kell eke, nem kell borona, sem trágya, a fa önmaga készíti a trágyát ősszel lehulló korhadt leveleiből, a természet az erdőgazda, az erdész csak kissé korrigálja, tisztítja az erdőt, ritkítja a fákat, hogy annál jobban, szebben fejlődjenek s egyenesebben emelkedjenek a magasba a megmaradt, illetve meghagyott faóriások.

Teljesen igaz van, osztom szakértői kijelentéseit egészben s részleteiben is egyaránt, de az idén még sem irigylem már az erdőgazdaságot úgy mint eddig, mert ennek is megjött a bibije — ólmos eső s fagyos hó képében.

Október 19-én este már havazott, nagy pelyhekben hullott a jegezedett csapadék s miután nem csak tülevelű fáink voltak még zölddek, de a lomblevelűek legnagyobb része sem hullatta még el — felerészben sem — levél-diszét, azért az erős hó ráragadt s midőn 20-án fagygyal jött az összesen alig 5—5 mm-t kitevő hó, már akkor nem bírták a galyak a terhet s lekonyultak, de csak itt-ott törött le néhány ágacska a porhanyóbbak közül. 21-én és 22-én borult, ködös idő volt, de a csapadéknak alig volt nyoma s 23-án már eső esett 1.1 mm.; 24-én 0.5 mm. s 25-én 5.8 mm., végül 27-én 0.1 mm. Így kaptunk netto 13 mm. csapadékot

A szántás is kinosan, keservesen ment, alig bírta a 4 ökor 6" mélyen felszaggatni, a kőkeményre fagyott rögöket s fél magyar holdnál többet nem végzett naponta egy eke, de azért csak dolgoztunk, de 7-én már bizony alig lehetett valamire menni. 8-án egy pár csepp ólmos eső hullott a felhőkből s erre 9-én kora hajnaltól késő estig sűrűn hullott a hó, úgy hogy összesen 33 mm. csapadékot mértem meg e két nap alatt s ez a hirtelen jött eső és hó a már ugyis jeges fákat oly súlyos teherrel látta el, hogy már nem csak lekonyult minden águk, de nagyon sok el is vált a törzstől s letörött. Az utmenti fákról is sok szeker ágat hozattam be, de mi ez ahhoz a romboláshoz képest, mit ezen abnormálisan tulkorán beköszöntött tél mivel az erdőben! A hárs még pár hét előtt teljesen lombos volt, az akác leveleit még nem hullatta el, a tölgy és bükk is pompásan lombdus volt s ime az üvegszerűleg reájuk ragadt ólmos eső és hótömeg végtelen sok águkat lehasította, letörte, de még az erdei és luczfenyőnek galyát is tönkre silányította 24 óra alatt.

Szomoru kép tárul elénk, ha most az „Erzsébet-Liget“ szép fenyveseit szemléljük s látjuk, a sok tönkre ment fát. Hisz ezek között vajmi kevés heveri ki teljesen e bajt, mert ez olyan mint a vérvesztés, ha tulságba megy, meghal az illető. Itt is nem egy fa lesz kénytelen beadni

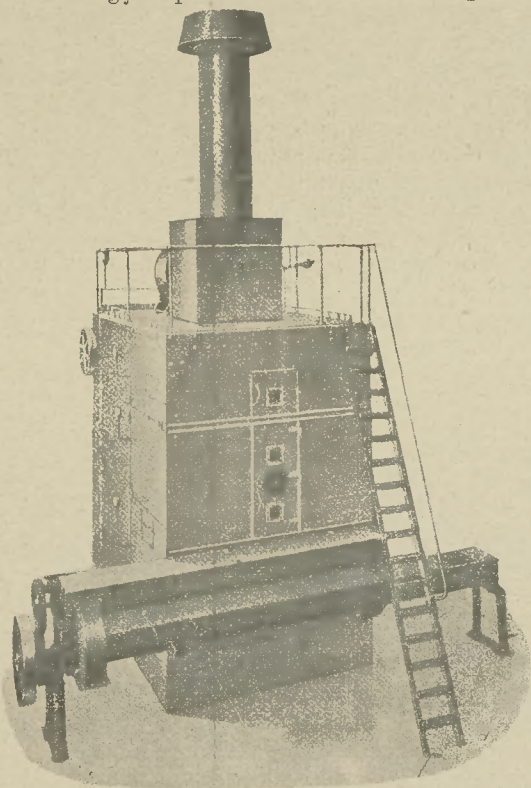
ráadásul kell adni egy pár esztendőt a rendes fordára, hogy a szokásos eredményt kapjuk.

Hát ezért nem irigylem ma már az erdészetet, van ennek is busulni valója, nem csak a földet-turó mezei gazdának: — de a sziv hurjait legélénkebben hangolják fájdalomra a sok század viharát dicsőségesen kiálló, még a hajdani őserdők diszét képező óriás tölgyek sorsa, melyeket szélvész és orkán bánatlatlanul hagyott s most a parányi kristályokból képződött hó és egy kis fagyos eső megcsufította őket s megfosztotta egyiket-másikat a legszebb ágától, a főhajtásától, az emberi deréknál is vastagabb karjától. Egyik olyan, mint a csonka vitéz, kinek egy karja hiányzik, másik meg úgy néz ki, mintha fejét vesztette volna, a harmadiknak pedig mindkét kezét amputálták, oly ügyefogyottan áll társai között.

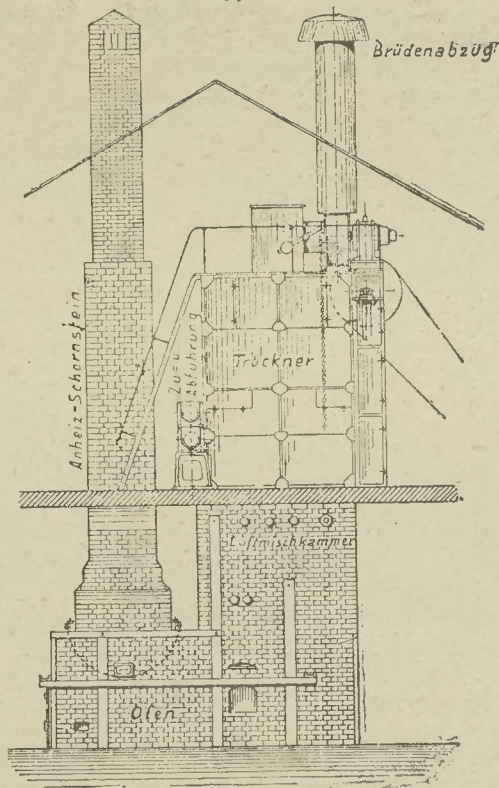
A vetéseknek jól esett a hó, a vastag takaró alatt engedett a fagy s most a növényzet erősödik és ki is kelhet az a mag, mi eddig el nem romlott a barázda méhében.

Persze, sok mag tönkre ment s ha még oly vermes reményeket táplálunk is, le fognak azok lohadni, ha elment a hó, látni enged a inkább ritka, mint szép vetéseinket; azonban kilátás van arra, hogy a csalamádé után október 17-én és 19-én vetett rozs s a tarlórépát követő kis darab rozs, mely csak október 31-én került a földbe, szinte ki fog most kelni a hó alatt s tán még előbb lesz jó gabona, mint a korábbi vetésekből.

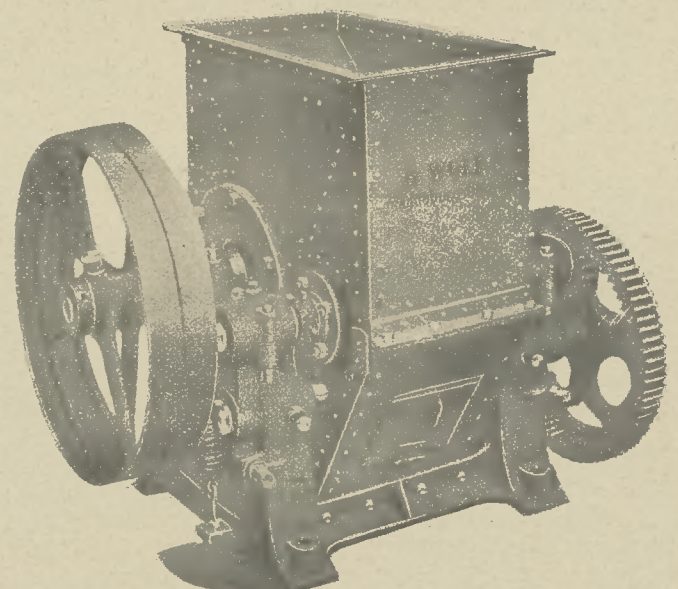
Szántani is lehetett ez ideig, csakis 11-én nem, mikor 9.5 mm. hó hullott le; 14-én is volt 2.5 mm. eső, de ez éjjel potyorászott, úgy hogy nem alterálta a munkát; azonban 19-én már

128-ik ábra. A magdeburg-buckai Wolff szarító-gép külső képe.

129-ik ábra. A magdeburg-buckai Wolff szarító-gép átmetszete.

131-ik ábra. A Wolff-féle szaggató-gép.

október hóban s ennek végnélkül örültünk, mert legalább — ha bár nehezen is — lehetett a kapások tarlóját szántani s különösen jól ment az eke 7—8"-ra a burgonya földekbe, ellenben a tengeri után nehezebb volt a munka, de szántás előtt alkalmazott fogasolással ezen is könnyítettünk egy keveset s egyenletessé téve a löltögetés okozta hepe-hupásságot, a szántás is simábbá tétetett. Novemberről azt mondja a régi képes ábéczés könyv: ködös és hideg november, fázik akkor állat s ember.

Valóban így is volt, naponta fagyott s ha dél felé engedett is a hideg, éjjel mindig leszállott a hőmérő 4—5, sőt utóbb 10° C.-ra is, úgy, hogy tisztességesen tél lett már ősz után s derűborura fűteni kellett szobáinkat, hogy körmünk az író tollhoz ne fagyjon a számadás vezetés alkalmával.

derekát, mert ha a szakértői erdész-szem látja, hogy nem élhet tovább a megcsontított törzs, akkor bizony fejsze és fűrész fogja kitörölni az élők sorából.

Majd megritkul most ott is a remis, hol az erdész már nem akarta ritkábbá tenni az állatot s a mi megmarad, annak is sok számos gallya, ága, esuca (hegye) elveszett, letörött vagy mert meg volt nagyon sértve, lehasítva, megtörve, úgy kellett levágni, nehogy estében a fa héját hántsa le s tegye képtessé a beteg felépülését. A szebb, sérült példányokat agyaggal kenik be a sebzett helyen — ez a tapaszt — az orvosság. A balta, fűrész, fejsze a műszerek s majd hosszú, kinos évek kellene, míg újra normálisan fognak fejlődni az agyonkintott fák, ezt már a rendes vágásig ki nem heveri az erdő s vagy kisebb tömegű fát szolgáltat majdan, vagy pedig

16.2 mm. eső áztatta a havat s annak jó nagy része el is olvadt, de azért maradt még e jótékony takaróból, úgy hogy a talaj megporhanyult, megnyirkosodott 4—5" mélyen s igen jó szántást adott 20-ára kelve. (4.25 mm. eső volt e napon, de azért folyt a szántás mivelete.)

Ma pedig ismét havazik aprón, de sűrűn s az ökrök nyakára való tekintettel, megszűnt a külső munka, de vigan csuszik a szán s örülünk, hogy a bő csapadék folytán talajunk megkapja a kellő nedvességet s kutaink vízbősége is nemsokára a régi lesz; majd a kiapadt források is újból kezdenek csörgedezni és a vízmiseriák megszűnnek.

Dühöng az egészség vidékünkön s az orvosok jajgatnak a patyikusokkal együtt, mert a gyógyszerészek szerint nemcsak az emberek nem betegszenek meg, de az állatok sem, hisz még marha-orvosság sem kell senkinek.

LEGJOBBAK a

resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ALLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V. VÁCZI-KÖRUT 32.

Ez igaz is, de a lappangó kór, a tuberkolózis, iszonyuan terjed barmaink között s mindegy neki akár magyar, akár tarka fajta legyen az az ökor, tehén, bika, borju, üsző vagy tinó, inficiálja a jámbor párat s előbb-utóbb a sirba viszi. Kell már a kór ellen csinálni valamit, mert ma-holnap tönkre teszi az állományt; mi ezidő-szerint, Ujhelyi professzor utasításai szerint védekezünk, tuberkulinnal oltunk s a reagálókat elkülönítjük az egészséges egyedektől s míg a gyanusakat s betegséget jelzőket kimustráljuk s nemreagálókkal pótoljuk, addig el fog telni egy-két esztendő, de remélhetőleg a szigorú s gyakori selejtezéssel majd kiküszöböljük a bajt, lassan, de biztosan. Hanem az államnak is kellene már ez irányban tenni valamit, hogy a kisemberek marhája is legyen a kórtól mentes minél előbb.

Végül még, mint a jelenkor egyik beteges kinövéséről akarok megemlékezni egy szomorú tényről, mely elég jellemző a mai állapotokra.

Van egy bérlőnk, ki circa 1000 holdon gazdálkodik, de mivel saját birtoka is van s ennek többszomszédságában lakik a városkában, inkább sajátját kezeli személyesen s a 10 km-éterre fekvő bérletet gazdatisztra óhajtja bizni, azért a „Köztelek“-ben hirdette, hogy fenti bérletre keres tisztelet s ime 2 hét alatt több mint 220 ajánlatot kapott, úgy hogy a lapnak kénytelen volt írni, miszerint szüntesse be a hirdetést, mert nem győzi olvasni a rengeteg sok levelet. Nehányat láttam az iratok közül, tisztartók, doktorok s egyéb tekintélyes állású egyének jelentkeztek e parányi állásra, dokumentálva azt, hogy mennyi a tanult ember minálunk s hány van állás nélkül vagy oly alárendelt állomáson, miszerint ilyen kis ispánság is megváltás volna rá és családjára nézve. E becses lapok hasábjain olvastam nem rég valamit Erdélyről, a Székelyföldről, melynek írója azt mondja, hogy nagyon sok ott az iskolázott, tanult egyén, ki már nem akar dolgozni, csak ur szeretne lenni, ezek élőködnek a többi nép nyakán, s ez megölője a köznépi jólétének. Hát ez áll nemcsak a székelységré nézve, de egész Magyarországra vonatkoztatva is; rengeteg sok az ur, nagy az urhatnás, fogy a munkáskéz, de szaporodik az ingyenélők tábora, nemcsak a hivatalnok, birtokos és tisztviselő akar fiából (ha még annyi volna is) urat nevelni, hanem a kissé felcserepedett mesterember, a falusi szatócs, a jómódu parasztgazda is azt véli, hogy az ő magzatja legyen külön az apjánál, tanuljon, iskolákat végezzen s legyen tekintetes ur legalább is. Ez okból van minden pályán tultermelés, több az eszkimó, mint a foka s noha irtóztató módon szaporítják derűre-borúra a hivatalnok-sereget minden vonalon (vagy kell vagy nem), azért mégis roppant sok kenyér nélküli proletár teng hazánkban s elzúlik, csavargó, koldus, csaló lesz vagy öngyilkos, mert nem tud másként megélni, de azért a kaszát-kapát kerüli s a kézi munka derogál neki, pedig mint munkás megélhetne szegényen, de tisztességesen.

Fehér Zoltán.

A Wolff-féle szárító-gépek.

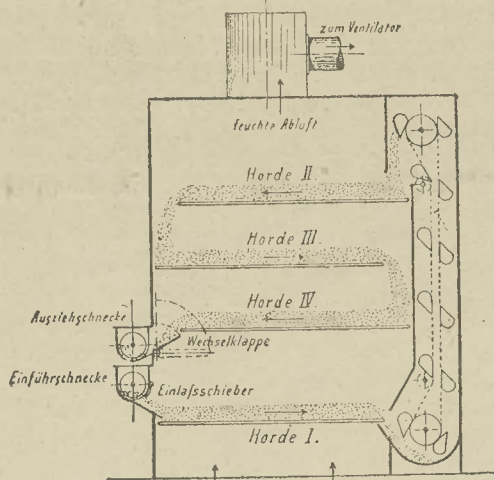
A gazdasági technika Németországban mostanában a szárító-gépek tökéletesítésén kulminál. Az a cél, hogy nagy nedvartalommal bíró, s ennél fogva erősen romlandó anyagokat u. m.: répát, répaleveleket és fejeket, cikóriát, murtót, csicsókát, burgonya-gumókat és burgonya-

szárat, káposzta-leveleket, kukorica-csalamádét, zöld takarmányokat megszáritsanak és ezáltal elraktározhatóvá és eltarthatóvá tegyenek.

Ilyen gépek szerkesztésében több gyáros versenyez, és már volt alkalmunk leírását adni ily gépeknek. Ezuttal a Wolff, buckau gyáros által szerkesztett és tökéletesített szárító-gépet mutatjuk be.

A Wolff-féle szárító-gépet a 128-ik ábra tünteti föl. Működése azon alapszik, hogy az egymás fölött levő polczokon elhelyezett anyag fölött közvetlenül tüzgázok járnak. A legelső polczon van az egész nedves anyag és az érintkezik a legkevesebb tüzgázokkal, a második polczon levő már gyengébbek és így főlebb. Ez által elérte Wolff azt, hogy a szárításnál az anyagok se meg nem pörkölődnek, sem el nem égnak.

A tüzelés égitett kemenczében történik, és a forró gázok szintén teljesítették feladatukat. Kürtöbe buknak, mint azt a 129-ik ábrán, melyen a szárító-gép keresztmetszete látható. A működés folytonos és a 130-ik ábrán látható 4 polczon a szárítandó anyag folyvást előre halad, részint elevátor emeléssel, részint zuzással.

130-ik ábra. A polczok a szárítási folyamat feltüntetésével.

Hogy pedig a szárító ezen folytonos munkája lehető legyen a szárítandó nedves nyers anyagnak előbb elaprózáson kell átmennie. Erre szolgál a 131-ik ábrán látható szaggató gép, a mely minden képzelhető nedves nyers anyagot apróra szétszaggat.

Midőn a gépet ismertetjük, óvunk a tulságos várakozástól. Németországban is akadtak vérmes proféták a kik azt jósták, hogy a szárított burgonya a zabbal egyenértékű. A praxis ezt nem igazolta. Ellenkezőleg kísérletek a miket nyers burgonya és annak megfelelő mennyiség szárított burgonya etetésével végeztek, határozottan a nyers burgonya jobb táphatású igazolták.

A szárító-gépek feladata; megmenteni a romlandót. Erre jók. Többet tőlük nem követhetünk.

Olesó, de jó gazdasági könyvek.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata elhatározta, hogy a gazdasági ismeretek népszerűsítése céljából olesó gazdasági könyvtárt létesít.

E kezdeményezést örömmel üdvözljük, mert a magyar gazdák s főleg kigazdák tömegéhez nem látjuk eléggé behatolni a manap nélkülöz-

hetlen gazdasági ismereteket. Minden lépést, a mely a sötétség eloszlatására vezet, örömmel üdvözlünk, mert a gazdasági felvilágosodottság terjedésétől az ország felvirulását reméljük. A kezdő lépéseket ez irányban az Erdélyi Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata tette meg, a melynek már is csinos könyvtára van, igen jól megírt füzetekkel. Ámde a mező e téren oly tágas, hogy könnyen elfér egy második vállalkozás, sőt elférne egy harmadik és több is — és mi valamennyit örömmel üdvözlünk; mert a mai pénzgazdálkodás uralkodó korszakában, jól föl kell véteznii a termelőket a tudás fegyverével, hogy a gazdaságba helyezett pénzt lehető legjobban kamatoztatni tudják.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület most megindult népies könyvkiadó vállalata az ország szervezés számára fogja kiadni a könyveket. A sikert biztosítva látjuk, ha a megjelenendő füzetek számolnak a nagy tömegek előképzettsége által adott fundamentumokkal. Csak oly épület szabad azokra rakni, a minőt ez a fundamentum elbir, e mellett a munkáknak rendkívüli egyszerűséggel, de kitűnő magyarsággal kell megírva lenniök. Ha e feltételek be lesznek tartva, akkor akadálytalanul fog megindulni a fogyasztás áradata a nagyközönség körében.

A reményt erre nézve előlegezhetjük, mert Buday Barna, a vállalat szerkesztője, a kinek rátermettségét általánosan ismerjük.

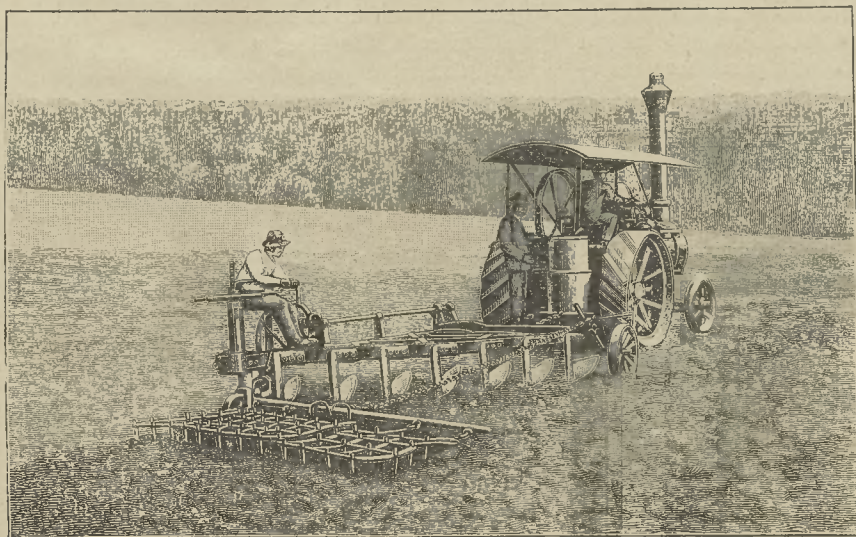
Az írók is jól össze vannak válogatva s így igen szép reményekkel indulhat neki a nagyon üdvös vállalkozás.

Hogy olvasóink ennek a mozgalomnak minden részletét ismerjük, egész terjedelmében közöljük az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek most kibocsátott felhívását.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata a mezőgazdasági ismeretek népszerűsítése céljából olesó könyvtárt nyit meg. A vállalat öt évre terjed és 60—100 füzetből fog állani.

A „Köztelek Olesó Könyvtára“-ban havonként egy, esetleg két füzet fog megjelenni, minden füzet egy önálló szakművet alkot. A kiadványok felölelik a földművelés, a növénytermesztés, az állattenyésztés, az értékesítés és a kiegészítő gazdasági ismeretek összes fontosabb kérdéseit. Minden művet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó vállalata által felkért kiváló szakférfiak írják meg. A „Köztelek Olesó Könyvtára“ főmunkatársai a „Köztelek“ lap rovatvezetői; a könyvtárt Buday Barna, a „Köztelek“ felelős szerkesztője szerkeszti. A kiadandó művek felölelik a modern ismereteket, mégis olyan előadásai modorban, melyet az egyszerű kigazdák is tökéletesen megérthetnek. Egy-egy füzet legalább 3 nyomtatott ivre fog terjedni; kettős füzet hattól nyolcig. A szöveget szükség szerint magyarázó ábrákkal látjuk el. Egyszerű füzet ára 50 fillér, kettős füzet ára 1 korona és a „Köztelek Olesó Könyvtára“-ban megjelenő összes kiadványokra előfizetést nyitunk. Előfizetési díj egy évre 5 korona; az egész öt évre 25 korona.

Az előfizetők évente 12 füzetet kapnak díjmentes postai szállítással. Öt év mulva az előfizető nélkülözhetetlen gazdasági könyvtárhoz jut, mely nemcsak a kigazdák, de középbirtokosok, bérlők, gazdatisztek és gazdasági tanítók céljának is megfelel. A „Köztelek Olesó Könyvtára“ következő művek kiadását tervezi, meg-

UJ!

UJ!

UJ!

Egygéprendszerű gőzszántás.

(Egy ölet fogó 7 vasu ekével.)

Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

jegyzvén, hogy a megjelentetés sorrendjére és a tervezet pótlására nézve a kiadó-vállalat szabad kezét tart fenn.

A „Köztelek Olcsó Könyvtár“-ban kiadandó művek tervezete: Általános rész: (Adóügyi tanácsadó. — Jogügyi tanácsadó. — A gazda számvitele és hitele. — A gazda mint kereskedő. — Biztosítási utmutató. — Szövetkezeti utmutató.) Földmívelés és talajjavítás: (Hogyan míveljük a szántóföldet? — Az istállótrágyázásról. — Zöldtrágya és fekátrágya. — Műtrágyázás. — A borona és a henger helyes alkalmazása. — Rét- és legelőápolás. — Rétöntözés. — Csatornázás és alagsóvezetés.) Növénytermesztés: (Gabonafélék helyes termesztése. — Kapások jövedelmező termesztése. — A tengeri újrrendszerű mívelése. — Hogyan védekezünk a szárazság ellen? — Állandó takarmánykészlet létesítése. — Korai tavaszi és őszi takarmánynövények termesztése. — Milyen takarmánynövényeket termesztünk? — Hogyan kell jó vetőmagot termesztetni? — Dohánykertészek könyve. — Len- és kendertermesztés. — Milyen gyógynövényeket termeszthetne a kisgazda? — Konyhakertészet. — Gyümölcskertészet. — Szőlőtermesztés. — A jó pinczegazda. — Kosárfűzetermesztés és értékesítés. — A főbb kultúr-növények betegségei. — A gyümölcsfák és terméjük megvédése a kártevő rovarok ellen. — Védekezés a burgonyabetegségek ellen. — Bolgár kertészet. — Mit kell tudnunk az erdőről.) Állattenyésztés, állategészségügy: (Mennyi és milyen fajta állatot tartson a kisgazda? — Szarvasmarhatenyésztés. — Növendék állatok nevelése. — Hussertés, zsirsertés. — Tejgazdaság. — A tej higiénikus kezeléséről, a tejhibákról és a tejhamisításról. — Igáslovak tenyésztése. — Remontatenyésztés és értékesítés. — A hazánkban tenyésztett juhajták ismertetése. — Milyen juhokat tenyészteszen a kisgazda? — Fejős juhászat. — Mit kell a juhtenyésztő kisgazdának megszívlelnie? — Baromfitenyésztés. — Mesterséges keltetés. — Baromfi-hizlalás és értékesítés. — Baromfi-betegségei és azok gyógyítási módja. — Házinyulutenyésztés és értékesítés. — Méhészet és a méz értékesítése. — Kecsketenyésztés. — Első segély állati betegségek esetén. — Az ellések körül való segédkezésről. — Az állatszavatosságról. — Védekezés az állati járványok ellen. — Erények és hibák átörökítéséről az állatok tenyésztése közben. — Patkolástan.) Takarmányozás, hizlalás: (A takarmányozás alapvonalai. — Fejőstehenek okszerű takarmányozása és borjufelnevelés. — Különböző gazdasági állatok okszerű takarmányozása. — Marha-, juh- és sertéshizlalás. — A téli takarmány biztosítása [szemkésztetés, répa-, burgonyaeltartás, besavanyítás stb.] és a takarmányok előkészítése [szecskázás, fülesztés stb.]. — Pót- és szükség-takarmányok.) Gépészet: (A kisgazda talajmívelő eszközei. — A kisgazda tejjgazdasági és gyümölcstermelési eszközei. — A kisgazda terménytisztító és takarmányelőkészítő gépei és eszközei. — Mi a benzínmotor és hogyan kell vele bánni? — Mi a szélmotor és mire lehet használni?) Gazdasági építészet és jószágberendezés. — A mezőgazdasági iparokról.

A „Köztelek Olcsó Könyvtár“-ban legközelebb megjelennek, 1908. év december havában: Az istállótrágyáról. Irta: Cserhádi Sándor, 50 fillér. — Állattenyésztési tanácsadó. Irta: Matlaszkovszky Tádé. Kettős füzet, 1 korona. — Szarvasmarhatenyésztés. Irta: Kovácsy Béla. Számos képpel, illusztrált kettős füzet, 1 korona. 1909. év elején megjelennek: A gabonafélék okszerű termesztése. Irta: Grabner Emil. — A jó pinczegazda. Irta: Pettenkoffer Sándor. — Baromfitenyésztés. Irta: Hreblyay Emil.

A „Köztelek Olcsó Könyvtár“ munkatársai: Cselkó István, gazdasági akadémiai tanár, a „Köztelek“ rovatvezetője. Cserhádi Sándor, az orsz. növénytermesztési kísérleti állomás vezetője, a „Köztelek“ rovatvezetője. Döhrmann Henrik, méneskari százados, a „Köztelek“ rovatvezetője. Füredy Lajos, kender- és lentermesztési szaktanár. Dr. Fetti Ottó, az állatorvosi főiskola segédtanára. Feud Károly, szőlészeti és borászati felügyelő. Grabner Emil, gazdasági akadémiai segédtanár. Gyárfás József, a magyar kir. növénykísérleti állomás aradi kirendeltségének vezetője. Dr. Hutyra Ferencz, az állatorvosi főiskola rektora, a „Köztelek“ rovatvezetője. Hreblyay Emil, állattenyésztési felügyelő. Hollady Nándor, városi rendőrfőkapitány. Hegyi Dezső, az orsz. növényélet- és kórtani állomás első asszisztense. Jablonowszki József, a m. kir. rovar-tani állomás vezetője, a „Köztelek“ rovatvezetője. Kvassay Jenő, miniszteri tanácsos, a „Köztelek“ rovatvezetője. Kerpely Kálmán, gazd. akadémiai igazgató, a „Köztelek“ rovatvezetője. Kovácsy Béla, gazd. akadémiai tanár, a „Köztelek“ rovatvezetője. Krolopp Hugó, az OMGE titkára. Kövy József, a m. kir. gödöllői baromfitenyésztési telep vezetője. Kern Hermann, a m. kir. növényélet- és kórtani állomás adjunktusa. Kardos Bernát, m. kir. állatorvos. Dr. Marek József, az állatorvosi főiskola tanára. Máray Andor, gazd. akad. tanársegéd. Matlaszkovszky Tádé, a „Köztelek“ segédszerkesztője. Dr. Plósz Béla, az állatorvosi főiskola tanára. Dr. Péter Béla, gazd. akadémiai tanár. Pettenkoffer Sándor, szőlészeti és borászati felügyelő. Paur Ödön, a Gazdák Biztosító Szövetkezetének tisztviselője. Dr. Rodiczky Jenő, az orsz. gyapjú-minősítő intézet igazgatója, a „Köztelek“ rovatvezetője. Rácz Sándor, szőlészeti és borászati főfelügyelő, a „Köztelek“ rovatvezetője. Rázsó Imre, gazd. akadémiai tanár. Rösler Károly, az országos növénytermesztési kísérleti állomás adjunktusa. Sporzon Pál, gazd. akadémiai tanár, a „Köztelek“ rovatvezetője. Suschka Richárd, gazd. akadémiai tanár. Dr. Seyfried Károly, gazd. akadémiai tanár. Dr. Vantsó Gyula, ügyvéd. Valló Árpád, m. kir. méhészeti szaktanár. Dr. Wellmann Oszkár, az állatorvosi főiskola segédtanára. Winkler János, az Orsz. Baromfitenyésztési Egyesület titkára. Ujhelyi Imre, gazd. akadémiai tanár.

Szerkesztő: Buday Barna, orsz. képviselő, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkára. Előfizetések a „Köztelek Olcsó Könyvtár“ kiadóhivatalához Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. („Patria“ r.-t.) intézendők.

Viszonzválasz Tarczali T. Lajos urnak.

A közérdeket akarván szolgálni, a tárgyilagos eszmecsere és nézetnyilvánítások soha sem váltak károsá a közre. Legalább nekem ez a nézetem s így Tarczali T. Lajos urat s engem sem vezérelhet más szempont, mint kizárólag közérdekből elmondani az országban látottakat és tapasztaltakat, közgazdasági fontos kérdések megoldásáról lévén szó, kár volna azonnal lemondani a küzdelemtől, a mint okoskodásaink eljutottak az ellentétes szög forduló sarkpontjához; mert a mint megállja helyét Tarczali urnak abbéli okoskodása, hogy az ember a száguldó gyorsvonatról is többet lát, ha nyitva a szeme és néz, mintha kocsin — akár ökrös-szekéren haladva is — bóbiskol, úgy nem ezáfolható meg az én abbéli feltevésem sem, hogy nyári meleg napon, száguldó gyorsvonatról szemlélvén az Alföld nagy rónaságán történeteket, a láttani csalódás okozta tévedésből könnyen arra a meggyőződésre juthat, hogy ott az emberek fejüktetején járnak s az állatok hanyatfekve isszák

az égből meritett vizet. És a mint „Néhány szó a magyar gazdákhoz“ című cikkének utolsó soraiban eképen szól: „Vigyázzon a gazdaközön-ség, hogy ez az átalakulás készületlenül ne találja, hisz ugyanis mindég az volt a baja, hogy minden változás meglepte s így életében „zárkódást“ idézett elő, nem hozott engem zavarba, mert a „rázkódás“ és „zárkódás“ egymással épügy nem azonos fogalom, mint nem azonos a „lengyel“ és „kengyel“, úgy őt se hozza zavarba, ha tollhibából „középbirtokos“ helyett „közibirtokos“-t olvasott.

Eltekintve mindenféle apró szellemeskedésektől, miután történeti igazságról van szó és nem hipotézisekről, még kevésbé arról a szándékról, hogy Tarczali urnak állításait félremagyarázva, fejtegetéjére állítsam, idéznem kell saját szavait és állításait.

„Nem vetnek elég tekintetet a középbirtokos elemre, minélfogva a párszáz holdas gazda magára hagyatva előbb-utóbb tönkrejutásnak néz elébe, vagy legalább is abba a helyzetbe jut, a melyben nemzetgazdasági hivatását már nem teljesítheti“.

„E bajon okvetlenül segíteni kell, ha nem akarjuk, hogy Magyarországon a kötött nagybirtokosok mellett pusztán csupa apró-cseprő parasztbirtokok legyenek, mert tapasztalat szerint — és ez a fő, nem az elmélet — az ily birtokoknak nemzetgazdasági szempontból, hátrányai vannak“.

„A magyar középbirtokosoknak általános vonásuk, hogy először nem tudnak intenzíve gazdálkodni, másodsor, hogy az intenzív gazdálkodáshoz nincs forgó tőkájük. Az extenzív gazdálkodás mellett a föld évről-évre kevesebbet terem s így az egyensúly a munkabérek emelkedése és a gazda jövedelme közt felbomlik, társadalmi állása is anyagilag súlyosabban nyomja, mint a parasztot, minélfogva jövedelmét teljesen feléli maga és munkásai. Pénz is drágán szerez a bankoknál befektetésre“.

„Az államnak áldozni kell egy bank felállításával, melyet az állam támogatna, hogy a gazdáknek 2%-os kölcsönt nyújthasson, mondjuk 12 évi lejáratral. Be kellene hozni a gazdákra kötelező állami tűz- és jégkárbiztosítást, a minek a gazdák örülnének“.

„Sajnos, még ma is az a baj, a mi volt Széchenyi korában: tudatlanság és olcsó hitelhiány“.

„Magára hagyva a középbirtokos nem képes az őt lenyűgöző tudatlanságtól megszabadulni, ha csak eszközöket nem nyújtanak neki“.

„Ha valaki tőlem azt kérdezné, mi jellemzi a magyar gazdaközön-séget leginkább, ezt felelném: a magyar gazda huzza az igát, örökös harcot folytat földjével, a szomszédjával nem törődik, az egyes és összes gazdákat érdeklő ügyek egyáltalán nem érdeklik. Mindent csak bikatávlatból lát, szidja a kereskedőket, még jobban a szocialistákat, vagy ahogy a szót a mai értelemben kell használnunk, a munkásosztályt“.

„Ajánlja, hogy nemcsak anyagi, de még inkább szellemi erejükkel is lépjenek sorompóba, forrjon az egész gazdaközön-ség egy testté, melyet eleven, pezsgő vérkeringés éltet. Áldatlan közjogi, néha szélmalomharczunk miatt nem jutottunk hozzá, hogy gazdasági életünkre üdvös alkotások által anyagi erőt gyűjtsünk“.

Hát igen tisztelt Tarczali ur, ennél erősebb kritikát nem gyakorolhat senki a középbirtokosok indolenciájáról, semmittevéséről, munkatlanságáról és tudatlanságáról, mint Ön gyakorolt kijelentéseivel, éppen ezért, miután a tanulás, a szellemi erők kifejtése, a társulás és tömörülés iránti akezióbalépés, valamennyi munkával jár s következménye az anyagi gyarapodás, saját magával miért jön ellenkezésbe, midőn válaszomra

Arankamentes
vagy legalább
arankamentesíthető
Kisarankás

LÓHÉJ

és
LICERNA

magot

vásárol
a legmagasabb áron

HALDEK

magnykereskedése, József főherceg ő. cs. és kir. fensége udvari szállítója
Budapest, V., Bálvány-utca 6. szám.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. A cselédek adója és a cseléd-törvény.

Levonható-e továbbra is kerékgyártó, gépész és a cselédek béréből az eddig szokásos 1 trt 60 kr. I. oszt. kereseti adó?

Nem ütközik-e az új cseléd-törvénybe?

G. A.

Kérdés Teheneim takarmányozása helyes-e?

Gazdaságomban tehenészetet tartok fent, téli takarmányukat egyedenként (átlag súly 500—550 kg.) a következőkben állítottam össze: 20 kiló répa szelet, ugy a mint a gyárból kapom frissen, vagyis magas víztartalommal, 1 kiló derby mellasz (összetétele állítólag 40 százalék mellasz, 35 százalék durva korpa, 10 százalék napraforgó pogácsa, 15 százalék malátacsira). Továbbá ezeken kívül fél kilogram durva korpa és a szükséges zab polyva. Szálasan 5 klgram jó minőségű vörös here. Helyesen van-e a napi adag összeállítva, helyes-e a táparány, meg kapja-e a tehén azt a takarmányszükségletét, melyet a saját kondíciójának fenntartására és a legmagasabb tej produkcióra igényel?

Kérném még szíves véleményét az olyan összetételű derby mellaszról, melyet fentebb leírtam, valamint a szárított répaszeletről és annak etetési módjáról és vízfelvevési képességéről.

V. J.

Kérdés. Miért nem hiznak sertéseim?

Két éve átvett gazdasággal fehér, kondorszőrű, sertéseket is vettem át, melyeket azonban, dacára, hogy árpa- és kukoricza-darával etetek, sem az idén, sem a múlt évben nem tudok kihizlalni, az első két hónapban nagyon jól esznek, s mikor husrá már meghiznak, akkor bármit próbáljak is velük, csak futkosnak az eledelen, a földet és ólat rágják s nem vagyok képes a másfél éveseket 100—120 klgr.-ig sem felhizlalni. Mi lehet ennek az oka? Lehet-e az, hogy nem jó a faj? Vagy nem volna valami étvágygerjesztő?

E. Sz.

Kérdés. Borjak hasmenése ellen.

Mit tegyek fél éves borjaim régi, ugyszólván, állandó hasmenése ellen? (Takarmányuk állandóan száraz lóhere és zab). Eddig kevés gyantaport használtam ily esetben és mindig biztos sikerrel. Ezuttal azonban, bár a kérdéses bajt egy időre megszüntette, de véres vizeleése volt a borjunak, melyet az állatorvos a gyantának tulajdonított, s most már nem merem használni. Mi lenne tehát a leghatásosabb eljárás? S valóban ártalmas-e a gyanta-por? Mert, ha nem, ugy az említett bajt az biztosan megszüntetné. Több-ször próbáltam, de most elijesztettek tőle.

S. S.

Felelet. Elegendő-e jószágállományom című kérdésre.

Kérdezőnek Szatmármegyében 240 magyar hold jó minőségű földbirtoka van. Ezt ekként szokta kihasználni: Buza 65 hold, rozs 15 hold, tengeri 45 hold, árpa 20 hold, búkköny 40 hold, fekete ugar 25 hold sertéslegelőnek, luczerna 10 hold, répa 10 hold csalamádé 10 hold.

Jószágállomány: 6 drb jármos ökör, 4 drb igás ló, 4 drb fejős tehén, 300 drb juh, 30 kocza szaporulatával, 10—15 drb ridegmarha. A kérdés az, elegendő-e az igavonó és egyéb állomány és helyes-e a beosztás. Ha nem helyes, akkor miként ossza be.

Az igavonó-állomány nézetem szerint 2 pár ökörral szaporítandó, mert a meglévő állomány-nal aligha képes mindent idejében és jól elvégezni. A takarmány termelés kevés, mert a mit termel, az nem elégséges arra, hogy a meglévő állományt jól eltarthassa. Egyben változtatást ajánlunk. A 10 hold luczernást toldja meg még 20 holddal, akkor a meglévő állatállományt jól tarthatja és haszna is lesz belőle, holott szük

tartással hol a haszon? Kevés tej, sovány rideg jószág, sovány birka, kevés gyapju, kevés ürü. Évi 600 mm. luczernaszéna, melyet 20 hold jól beállított luczernásról várhat, alaposan segíthet.

C.

Felelet. A karórágás és lapoczká-rándulás című kérdésre.

A karórágás a lovak rossz szokása, a mely lehet kezdetleges, de lehet már olyan, hogy a ló nélküle meg sem lehet. Előidéző oka lehet vagy az unatkozás vagy pedig a takarmányban és szervezetben a sónak kevés volta. A mikor is gyomorsavanyodás áll be, a mi a lovakat nyalalkodásra, harapdálásra készíti.

Ha a baj előidézője ez utóbbi, akkor a takarmányba savkötő anyagokat kell tenni, pl. krétát, kálmust, gentianát, a mi az étvágyat javítja.

Ha a karórágás már megrögzött rossz szokás, akkor vagy szájkosár alkalmazásával vetünk véget, vagy pedig a zabot az állat lábai elé a földre tesszük, miáltal evés közben elterelődik a figyelme a kemény tárgyaktól.

Ha nagyon súlyos már a baj, t. i. hogy a karórágással már gyakortább szélkólika lép fel, ugy egy ökröndözést gátló készüléket kell alkalmazni, mely készen is kapható (Geitner és Rausch cégénél), de házilag is elkészíthető. A készülék egy 5—6 cm. széles kipárnázott szíjból áll, a toroktájra jövő részen egy csucos kiemelkedéssel. Ezt alkalmazzuk a torokra, ez a lovat evés-ivásban nem zavarja, de a levegő lenyelést meg-gátolja.

Ezenkívül súlyosabb esetben azt is megtehetjük, hogy az állatot kikötjük az istállóban, ugy hogy semmihez nem nyulhat.

A lapoczká rándulásra nézve látatlanban tanácsot nehéz adni, ez már oly jellegű baj, a mit legjobb szakértővel megvizsgáltatni, a ki a baj természetéhez képest, megfelelő gyógykezelést fog ajánlani és tájékoztatni fogja a kezelés eredményességére és időtartamára nézve.

Dr. Kukuljevic József.

Felelet. Kivesző Ripéria-oltványok című kérdésre.

1. Nemcsak a meszes földek, hanem a nagyon kötött agyagok is kedvezőtlenek a Ripéria-Portalisra nézve. Az, hogy az oltványok 12 éves korukban tömegesen vesznek ki, elég világos bizonyíték arra nézve, hogy szőlőföldje a Portalis alanyra nézve nem megfelelő. Kötött földekre nagyon ajánlatos a Mourvéder Rupezstrin és a Chasselas-Berlandieri 41. Ezek testvérek

felelvén azt mondja, hogy: hát igaz, hogy a középbirtokos nem zsákol és ha nem is áll az ekeszarva mellé, ha nem is kel föl hajnalban ökreit megvakarni, azért nem lehet azt mondani, hogy nem dolgozik s nem elengedhetlen feltétele egy középbirtokos munkásgazda létének, hogy kérges legyen a tenyere, mikor a munka és dolgozás alatt én sem az ökörvakarás és kérges tenyeret értettem, még kevésbé gondoltam arra, hogy ezzel az anyagi erőgyűjtés feltétele már biztosítva van? És ha azt mondom, hogy a gazda e két alternatíva előtt áll: vagy lemond az anyagi erejét meghaladó igényekről és dolgozik, vagy pedig koldusbotra jut; ez nem új teoria, hanem régi és okos elv, a mit nem könyvből, hanem az életből kell megtanulni. Ezzel sem emeltem vádat a középbirtokossá ellen, a melyet mint igaztalant, minden önérzetes középbirtokosnak vissza kell utasítania; de igenis állítom azt, hogy ha igazak Tarczali ur állításai, akkor az anyagi erejében megfogyott, önmagával tehetetlen és nemzetgazdasági hivatását be nem tölthető középbirtokos nem is képes jó példákkal irányítója lenni a parasztagazdának, miután nincs meg az egyedüli feltétel: a forgótóke, a melylyel intenzívebb gazdálkodást üzhetne s ennek eredményét követendő példaképpen bemutathatná. Tény az is, hogy a vagyonsodás, a jólét fokozza az igényeket és nem állítja senki, hogy ez a kulturának hátrányára lenne s a gazdasági tevékenységre stagnálólag hatna és így ezen a ponton sem jöhetnek sem a tudománnyal, sem az igazsággal ütközésbe, akármilyen szerény igényük legyenek is a ruthének, a kik között magam is járván, jól ismerem nyomoruságos életüknek még indító okait is.

Megnyugtathatom Tarczali urat az iránt is, hogy a gazdák állami segítségét nem subvenció alakjában képzelem s mikor azt mondtam a 2%-os kölcsönre, hogy haszontalanul vágyakoznak és várakoznak erre a középbirtokosok, nem azért mondtam ezt, mert nem abban a nézetben vagyok, hogy az államnak kötelességei is vannak a középbirtokosokkal szemben, hanem, mert nem vagyok olyan optimista, mint Tarczali ur, a ki bizik az állam kötelességtudásában s reméli, hogy a gazdák jogos kívánságait teljesítendi. Ime ott van a borfogyasztási adónak eltörlési kérdése, a mely egymillió szőlősgazda érdeke és jogos követelése. Vajjon, mint nagyfontosságú közgazdasági kérdést méltatta-e a kormány figyelmre s nem felelt-e ridegen nemmel?

Arról is biztosíthatom Tarczali urat, hogy én az ország viszonyait nem a napilapokból ismerem s így sem az államgazdaságtanra, sem pedig az államháztartástanra nincs szükségem, hogy megítéljem, mikép gazdasági kulturánk fejlesztése céljából hány gazdasági főiskolára lett volna már rég szükségünk? És végezetül, a mennyiben nem méltóztatik ismerni azt a methodust, a melyet a kukacz folytat a sajtban, erre is megadom a magyarázatot, t. i. ugyanolyan methodust folytat a sajtukukacz a sajtban, mint a magyar ember édes hazájában: itt születik, itt él és itt hal meg; áldja, vagy verje a sors keze. Kultiválja anyanyelvét, hogy gondolatainak, érzelmeinek és eszejárásának érthetően kifejezést adjon, jól tudván, hogy nemcsak az Amerikát megjárt borsodi parasztlégények, de más legények angol, vagy francia társalgásából sem lehet az ország kulturájára következtetni.

Mándi Márton Zsigmond.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényénél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatása.

Természetes vasmentes savanyuvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczy Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

gyapju-aukcziókra,

melyek idei második sorozata f. é. szeptember hó 30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapju-árverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar“ címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank
Áruosztály — Gyapjuárverések
Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

LOSONCZI GYÁRTMÁNY! LOSONCZI GYÁRTMÁNY!

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérigazgatója
Budapest, V., Váci-körút 32.

levén, de egyszersmint a filoxerának is ellentállván, megfelelők lesznek a kérdéses kötött földre.

2. Kérdéstevő legjobban meggyőződik, hogy milyen alanyú oltványokat szerezzen be, ha talajának mérszartalmát meghatározatja, melyet kérésére az illetékes kerületi szől. és bor. felügyelő vagy valamely közeli vinczellér-iskola igazgatósága minden költség felszámítás nélkül megtesz, sőt még utbaigazítást is ad az oltványok mifeleségének beszerzése körül.

Ha a fent nevezett illetékes helyekre a kérdéses területről talajmintákat küld be. A talajmintákból egyenként 1—5 dkg. mennyiség elegendő, külön papír vagy vászon zsákokba csomagolva és külsején megfelelő jelzéssel ellátva, vigyázva arra, hogy össze ne keveredjenek.

A minta-szedés a terület több részéről történik, egy és ugyanazon helyről 1—2 mintát is véve; I., a feltalajból, II., 80—100 cm. mélységből egy minta is nagyon elegendő.

Szalay Károly.

HIREK.

Eljegyzés. Sátorkői dr. Rosenberg Gyula ügyvéd leányát, Lilit, eljegyezte Nagel Marczell, a Nagel Adolf nagykereskedő-cég társtulajdonosa.

Időjárás Jásznagykunszolnok megyében. Mult heti értesítem után, néhány napi csapadékos idő következett be. E hó 20-ikán eső, 21-én hó alakjában. A 20-iki eső fagyos földre esvén, az a talajba be nem szívároghatott, hanem a talaj felszínén maradván, megfagyva, jégkéreggé vált, a melyre a 21-iki kevés hó esett, a mely ez ideig meg is maradt. A hó azonban oly kevés, hogy a szántott föld még ökönyi nagyságu rögijét sem takarja el, habár az a sima, szántatlan tarlóföldéken távolról valamennyinek látszik is. Ezen kevés hó mennyiségűtől a száraz talajban vetett búzáknak nem kelhetnek, e célból a hótakaró, még ha a talaj előzőleg elegendő csapadékot nyert volna is, kevés. Még a hó alatt lévő fagyos földet sem tudja a fagytól felengesztelni, nemhogy a buza kikelhetésére szükséges meleg takarót megadhatná. Bizony furcsán állunk a nagy Alföldön az őszi vetésekkel. Sok föld vetetlen marad, a mi pedig el lett vetve, annak meg nincsen kilátása egyhamar a kikelhetésre. Bizony nagy aggodalommal nézünk a jövő évi terméseredmény elé, mert őszi szántás hiányában a tavaszi kalászosok iránt sem lehet valami nagy remény. Még répa alá is csak kevesen tudtak egyesek valamennyit szántani. A mostani idő csak trágyahordásra alkalmas, a mi folyamatban is van, éjjeli 8—10 Celzius, nappali 2—4 Celzius hideggel.

A birtokrendezés és az OMGE. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület alapos tárgyalás után az igazságügyminiszterhez intézett fölterjesztésében örömmel üdvözlö az 1908. évi XXXIX. törvényzikk életbeléptetését; kifejti, hogy az ország erdélyi részében és a kapcsolt részeken a birtokrendezési törvénynek reméli sikeres hatását, különösen a közös erdők és legelők fönntartása, vagy ilyeneknek újból való alapítása terén. Sikert remél a törvénytől abban az irányban, hogy az apróbb közbirtokok kibecsülését előidéző tüneteket megakadályozza a birtokrendezési munkálatoknak a kataszteri fölvételek adataival való összeegyeztetés tekintetében és végül abban, hogy a még függőben lévő birtokrendezési eljárásra az új törvény rendezett jogi állapotokat fog teremteni. A törvényt kiegészítő 1907. évi 15.000. és 15.100 számú rendeletek előadói tervezetéhez azonban 1—14. pontban foglalt módosítást hozza javaslatba, melynek érvényesítésére megkéri az igazságügyminisztert. Az igazságügyminiszterhez intézett fölterjesztést egyúttal pártfogás végett megküldötték a földmivelésügyi miniszternek is.

A kivándorlás növekedése. Az Amerikában lakó magyarországi honosok újabban ismét tömegesen csalogatták levélben az itthonmaradtakat. Arra hivatkoznak, hogy Amerikában most az elnökválasztás után ismét kedvezőbb kint a helyzet. A kivándorlás csakugyan újból növekedőben van. Különösen érezhető a kivándorlás a felvidéken. Rózsahegyéről jelentik, hogy az utóbbi időben a járás területéről 50 egyén kért utlevelet. Hasonló hírek érkeznek Bars- és Hontmegyékből is, ezek a hírek a kivándorlási ügynököknek újból való erős akciójáról tesznek

bizonyságot. 1908. szeptember havában 4.334, 1907-ben 12.548, 1906-ban 10.827 utlevelet adtak ki Amerikába. Január—szeptember hónap összesen 20.895, 1907-ben 140.003, 1906-ban 107.225-öt. Romániában 1908. évi január—szeptember szakaszában 30.101, 1907-ben 31.266 és 1906-ban 37.241. Október hónapban az amerikai utlevelek száma rohamosan fog emelkedni. Nagy vérveszteség ez az országra nézve.

A magyar gazdák és a homestead. A Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmánya legutóbbi ülésén foglalkozott az igazságügyminiszter törvényjavaslatával, a homesteaddal, a melyre a miniszter kérésére a szövetség véleményét. Az igazgató-választmány bizottságot küldött ki a javaslat tárgyalására és a falusi hitelviszonyokhoz mérten való átdolgozására, a mit azután megokolt véleményével fog a szövetség a miniszterhez fölterjeszteni. Már most is egyhangú látszik az a vélemény, hogy a homestead-törvény megalkotása előtt a falusi hitelszervezetet gyökeresen rendezni kell.

Az Országos Erdészeti Egyesület f. évi rendes közgyűlését december hó 13-án délelőtt 10 órakor Budapesten saját helyiségeiben (V., Alkotmány-u. 6. sz. II. emelet) tartja meg a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés az egyesületnek a legutóbbi közgyűlés óta kifejtett tevékenységéről.

2. Elnök, két alelnök, 11 választmányi tag és a számadásvizsgáló bizottság választása. A választmányban 10 hely négy évre, 1 hely egy évre tölthető be.

A választmányból az alapszabályok értelmében kilépnek, de újból választhatók: Arató Gyula, háró Feilitsch Artur, Hangay Géza, Hirsch István, Podhradszky András, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gusztáv, Török Gábor, dr. Tuzson János. Két hely Eleőd Jósá és Rónay Antal lemondása következtében üresedett meg.

3. Jelentés az 1907. évi számadások megvizsgálásáról és az 1909. évi költségvetésre vonatkozó javaslat.

4. Jelentés a Deák Ferencz-alapítvány kamataiból kiírt pályázatokról és javaslat az 1909. évi kamatok hova fordítása ügyében.

5. Indítvány a jövő évi közgyűlés helyére és idejére nézve.

6. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Ily indítványok az alapszabályok értelmében a közgyűlést megelőző napig a titkári hivatalnak írásban bejelentendők.)

Borkiállítás Temeskutason. Temesvármegyei Gazdasági Egyesület erkölcsi támogatásával a Temeskutasi Gazdakör, Temeskutasi borvásárral egybekötött borkiállítást rendezett. A kiállítást november 21-én nyitotta meg a földmivelésügyi miniszter képviselőjében Hertelendy Ferencz főispán, kit Heszler Emil, a kiállítás igazgatója üdvözölt. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület képviselőjében Hertelendy főispánon kívül megjelentek Ferenczy Sándor, Ottlik Péter, Wikel Gyula igazgató-választmányi tagok, Zathureczky Károly titkár és Bászeli Elek II. titkár. A várokozás felül sikerült kiállításon 309 kiállító vett részt a verseczi borvidék majdnem minden fajta borával. Különösen kitűnt: Hadik János gróf nagyzsámi, Nyári Miklós báró örökös markoveczi, Bähr Rezső dr. temeskutasi, Hambeh János, Szagstädler Bálint, Hell József, Lichtenberg Ferencz, Noldy János temeskutasi termelők bora. A borvásár, elkülönítve a kiállítástól, külön helyiségben folyik, a hol nemcsak magyar, de igen sok külföldi kereskedő is alku-

APRÓK.

A burgonya gyűrűbetegsége. Másként levélfodorodásnak is nevezik, mert nagy vita tárgya Németországban. Sokan azt állítják, hogy gróf Arnim tullótt a szitán, midőn a veszedelmet oly nagymérvűnek jelentette, de Arnim gróf nem tágit és a D. L. P.-ben nyilatkozik, kijelentve, hogy az idén végzett kutatásai csak azt erősítik meg, hogy az idén nem fejlődött ki annyira a betegség, de hogy benne van a burgonyában. Magyarországon is sok helyen pusztított e baj, viszont némely helyen kevesebb dühvel lépett föl. Gr. Arnim szerint az egyetlen mód védekezni a baj ellen abban áll, hogy oly burgonyafajtákat válasszunk meg, a melyek e bajnak ellenszegülnek. Hogy melyek azok, az még megfigyelés útján kiderítendő.

A borok és mustok süritése. Mióta Francia- és Olaszországban a borok rossz értékesítése napirenden van, sűrűn foglalkoznak a borok és mustok süritésének kérdésével. Erre a célra a hideg szolgálat. Turinban Endo Monti szabadalma szerint megfagyasztják a bort és mustot és így eltávolítják belőle a víz nagy részét. Krios néven egy társaság alakult Szciziliában, a mely Endo Monti szabadalmát kiaknázza és Pescarában létesített nagy üzem, a mely 1907 óta működik és koncentrált bort és mustot szállít és exportál nagy mennyiségekben.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

A vetőmagvak mult heti forgalmában nyilvánult szilárd irányzat a lefolyt héten nem folytatódott, a mi mindenesetre a belföldi lóhere és luczerna erősen megszaporodott kínálatának tulajdonítandó. A mellett a vörös lóhereért igényelt túlmagas francia árköveteléseket ez idő szerint elfogadni nem lehet. Franciaországban, tekintettel az igen megcsappant készletekre, folyton magas árakat tartanak fenn, valamint tekintettel arra is, hogy azoktól a hátrányoktól tartanak, melyek bekövetkeznek, ha a nagy kivitel folytán a már egyszer kivitt árut kénytelenek volna ismét behozni. Vörös lóhere Oroszországból bár gyengébb minőségben, de nagyobb tömegekben kerül kivitelre. Csehország fölös készleteinek még mindig jó kelendőse van. Minden egyéb magféle forgalma nem mutatott változást.

Jegyzések nyers áruért 100 kilogrammonként:

Luczerna világos szemű	118—133	K
Luczerna sötét szemű	108—113	•
Vörös lóhere természetű arankamentes	136—150	»
Vörös lóhere, arankától megtisztítható	120—130	»
Vörös lóhere nagy arankás	110—115	»
Biborhere	34—36	•
Baltaczim	40—42	•
Bükköny	17—18	»

Szesz.

A szeszüzletben a forgalom nagyobb kínálat mellett elég élénk volt és a vételkedv valamivel olcsóbb ajánlatok mellett kielégítő.

Elkelt finomított szesz adózva 179·50—180·50 K-ig, adózatlanul 60·50—61·50 K-ig helybeli finomítók-tól, ellenben vidéki finomítók és másodkézből olcsóbban ajánlottak promptszeszt.

Élesztőszesz adózva 179 K-ig, adózatlanul 60 K-ig kelt nagyban és 4 K-val drágábban kicsinyben.

Denaturált szesz hordóval együtt 50—51 K-ig kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyers szesz ab termelő állomás jegyzésén alól kelt el 2—2·50 koronán és olcsóbb ajánlat mellett fix árban.

Budapesten a kontingens nyers szesz ára 58—59 korona.

Budapesti jegyzés nagyban:

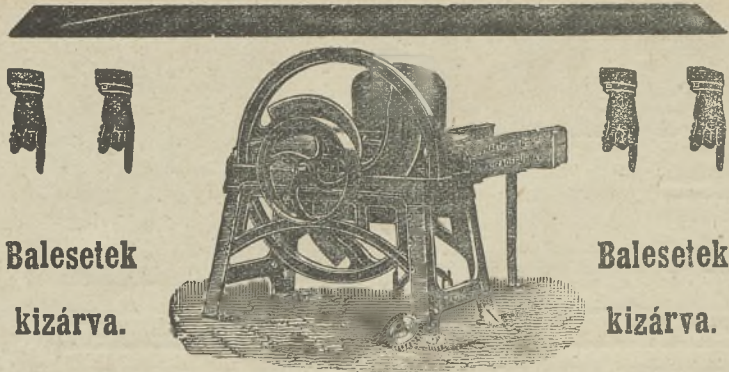
Finomított szesz adózva	179·50—180·50	K
Finomított szesz adózatlan	60·50—61·50	•
Élesztőszesz adózva	178·50—179·	•
Élesztőszesz adózatlan	59·50—60·	•
Nyers szesz adózva	177·50—178·50	•
Denaturált szesz	50·50—51·50	•

Készáru-tőzsde 1908. nov. hó 27-én.

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapestén		100 kilogramm készpénz ára Budapestén	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	—	79	26.70
"	76	26.25	80	26.85
"	77	26.45	81	27. —
"	78	26.55	—	—
Fehérmegyei	75	—	79	26.50
"	76	26.05	80	26.65
"	77	26.25	81	—
"	78	26.35	—	—
Pestvidéki	75	—	78	26.45
"	76	26.15	79	26.60
"	77	26.35	80	26.75
"	78	—	81	—
Bánsági	75	—	79	26.65
"	76	26.20	80	26.80
"	77	26.40	81	26.95
"	78	26.50	—	—
Bácskai	75	—	79	26.70
"	76	26.25	80	26.85
"	77	26.45	81	—
"	78	26.55	—	—
Rozs elsőrendű új			21.65	21.90
középmínőségű (új)			21.35	21.55
Árpa takarmányáru, elsőrendű			16.45	16.65
másodrendű			16.05	16.35
Köles			13.75	14. —
Zab elsőrendű (új)			17.55	17.85
középmínőségű (új)			17.15	17.55
Tengeri belföldi			14.20	14.40
román v. bolgár			—	—
Repcekaposztá			—	—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ordódy Lajos.

Balesetek
kizárva.

Balesetek
kizárva.

Minden nagyságban.
**Szecs kavágók,
Répavágók,
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.**

Kis- és nagybírtok részére.

UMRATH és TSA
BUDAPEST, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP-ig. Ipari mozgonyok 200 HP-ig.

UJDONSÁG!
Farkas-féle
'REFORM'
melegágy - ablakok,

melyek minden eddigit felül-
mulnak. **ELŐNYEIK:** 1. Alsó
és felső részük kovacsolt vas-
ból minden hajlás ellen szer-
kesztve. 2. A legtartósabbak.
3. Anyaguk elsőrendű vörösfenyő.
4. Javítást sohasem
igényelnek. — Megrendelhetők:
vasszerkezeti gyárban
Budapest, VI., Lehel-u. 8

Farkas és Társa
Mindennemű kertészeti és gazdasági építkezésekről szakszertű költség-
vetéssel és eredeti tervekkel díjtalanul szolgálunk.

Elismerő-leveleink közül: Tek. Farkas és Társa uraknak Bpest. A 4 db minta-
ablakrámat ('REFORM' melegágy-ablakot) meg-
kaptam. Igen czélszerűek és várakozásomat felülmúlják. Kérnék ismét 20
darabot elkészíteni és czímemre Bodajk állomásra mint teherárut feladni.
Fejérvár-Csurigó, 1907. VI/25. Kiváló tisztelettel Weigl Ferencz főkertész.

BÁRDOS és BRACHFELD
műszaki és villamossági vállalat
BUDAPEST
VI., Gyár-utca 23. szám.
Villamossági osztály:
Villamos világítási és erőát-
viteli telepek, kastélyok, gaz-
daságok, gyárak, malmok, fű-
résztelpek és községek ré-
szére.
Ajánlat ingyen és bérmentve.

RAPID kézi műtrágya-
szóró készülék.

Ezen **műtrágyaszóró-készüléket**
Fischl V. gazdasági intéző ur szak-
szerű kísérletezés után találta fel. — A
régii szokásos kézi szórással szemben
előnye, hogy a munkás kezét és
ruháját nem támadja meg; a haszná-
latban levő nagy gépekkel szemben
előnye az olcsó ár, egyszerű kezelés s
hogy egy ember naponként 7-8
holdat, vetőlepesben haladva, kényel-
mesen beszórhat. A beállítható szóró-
kanál által az elszórandó mennyiség
pontosan szabályozható. Ára Buda-
pesten darabonként 60.— K. Bővebb
felvilágosítással szívesen szolgálók.

WEISZ JAKAB
a szabadkai műtrágya-gyár képviselője
Budapest, V., Lipót-körút 7.

TELEFON 42-78

szabadalm. szá. 41716. szám alatt.

Szabályozható szórókanállal.

**PIEDLER
JÁNOS**
LENFONÓGYÁRA
KOMÁROM.

Vesz nyers lenkó-
rót szál nyéréshez,
valamint kaszált és
géppel csépell
lenszalmattetszős
szerinti mennyiségben
és az eredeti (per-
nau) orosz len-
magot.

ÁGYBAVIZELÉS.
Azonnali szabadulásért jótállás.
Felvilágosítás díjtalan. Kor és
nem megadandó. Fényes köszönő-
levelek. — Orvosilag ajánlva.
„SANITAS“ INTÉZET
VELBURG P. 166. Bayern.

VALÓ-
di francia különlegességek
(gummi és halhólyag, ugy-
szintén összes női óvszerek)
F. Berguerand fils legújane-
vesebb párisi gyárostól leg-
előnyösebben beszerezhetők

POLGÁRSÁNDOR-nál
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50. szám.
Részletes képes árjegyzék ingyen.

Ezen hirdetés beküldése eseten 15% engedmény. Kivágatott a „Gazdasági Lapok“-ból.

**Takarmány ülle ztó és
krumpliöző**
marha és sertés-állat ápolására.
Az előforduló vész elhárítására
különösen fontos kiszagdák és
sütők részére, egyúttal s o ba
melegítésre is használható. 2 hek-
toliter nagyságu, czélszerű, erős,
olcsó és könnyen kezelhető. Uj-
talussy szabadalom. Kapható Né-
meth Gyulánál Erzsébetfalván.
Használati utasítás ingyen.

Világhírű szabadalom 18 államban

**Stádel-Torkos földmérő-
taliga** kapható Stádel gép-
gyárban, Győrött.

Montafouni
etschthali 2-3 éves
bikák
eladók. **Maár Zoltán,**
Alattyán.

Ezüstnyul.
Fajtszta, tenyészképes törzs-
anyag darabonként 15 koronáért
azonnali szállításra kaphatók
Kerekes Loránd ezüstmájnyul-
telepén Borsodharsányban. Ten-
yésztési utasítás ingyen.

forduljon minden
érdeklődő, ki súlyt
fektet I. fajtszta anyagra.

NAGYENYED- re
Alsófehér m.

Gyümölcsfák
disz- és kerítésnövények stb.
Nemes szilvacsemetekben nagy készlet
Szőlőoltványok európai,
amerikai
sima és gyökeres vesszők.
— Árjegyzéket ingyen küld: —

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

A LEGJOBB ÉS LEGOLCSÓBB ÉPÍTŐANYAG

HOMOK — ARANY

a homokból, cementtel
vagy mészszel készült
falazótégla, tetőcserép, fal
és padlólapok, csövek stb.
Dr. Gaspary rendszere
szerint előállítva,

**Dr. Gaspary kézi vagy erőhajtásra berendezett
gépein vagy formáin a legkülönbözőbb árakban.**
A 84. számú ismertetési broszura ingyen.
Levelezés és nyomtatványok magyar nyelven.
Leipzigier Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt bei Leipzig (Deutschland.)

GŐZEKÉK,
gőzuti hengerek és uti mozdonyok

cséplőgépek hajtására, az osztrák bánya- és kohóművek
társaság vasműveiből.
A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági szak-
tanácsesal készséggel szolgálunk.
Szíves megkeresések **Zentral Direction der Oes-
terreichischen Berg- u. Hüttenwerks Gesell-
schaft, Teschen, Osztrák-Szilézia, vagy: az osztrák
bánya- és kohászati társaság magyarországi
képviselőéhez, Mayer Pál főhercegi felügyelő,
Budapest, VIII., József-utca 16-18. kértnek.**

**KOBLINGER
GYŰJTA**
FOTODIEMIONAFIAL-
MŰINTÉZÉS.
BUDAPEST,
VII.,
CSÉNGERI-UTCA 22.

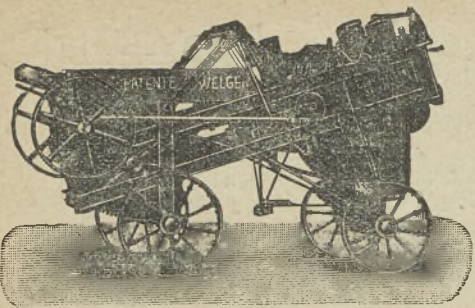
Készít
CLICHÉKET
MŰVEK,
14-67. FOTÓGRÁFON ARJEGYZÉKEN
ÉS HIRDETÉSEK RÉSZÉRE
TERVEN
FOTÓGRÁFIAI ÉS SZERZŐI JÁRULAT

Kocsigyártás.

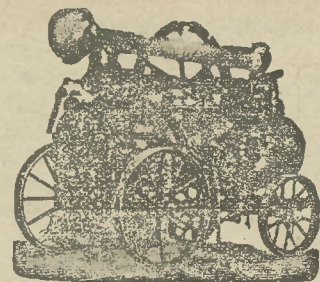
Budapesti kovacs- és kocsigyártó-
ipartestület védnöksége alatt álló
Kocsi Krucsarnok Szövetkezet
BUDAPEST, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.
Magyarország legnagyobb kocsi-raktára.

A szőlő trágyázása.
Irta: **Grdódy Lajos.** — Ára 3 korona.
Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló-
és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb
terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék.
Megtéríthető a
„Gazdasági Lapok“ kiadóhivatalában
Budapest, IV., Múzeum-körút 7.

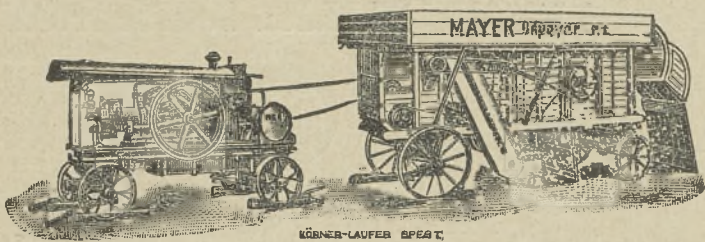
GÉPVÁSÁR

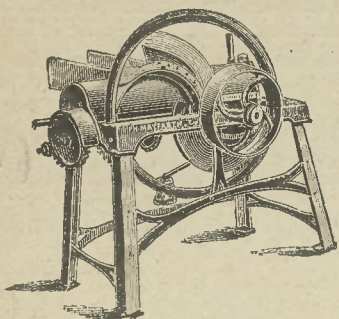
Ajánlható beszerzési források.

MAYER GÉPGYÁR

vas- és fémöntőde részvénytársaság
SZOMBATHELY—BUDAPEST, VI., Váci-körut 61. sz.

Malom-építéssel, motor-osztály, mindennemű gazdasági gépek gyártása. Hazai gyártmány. Kitűnő munka. Kedvező feltételek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Takarmánykészítő gépek
szecskavágók, répavágók,
daráló gépek,
takarmányfüllesztők,
trágyalé-szivattyúk,

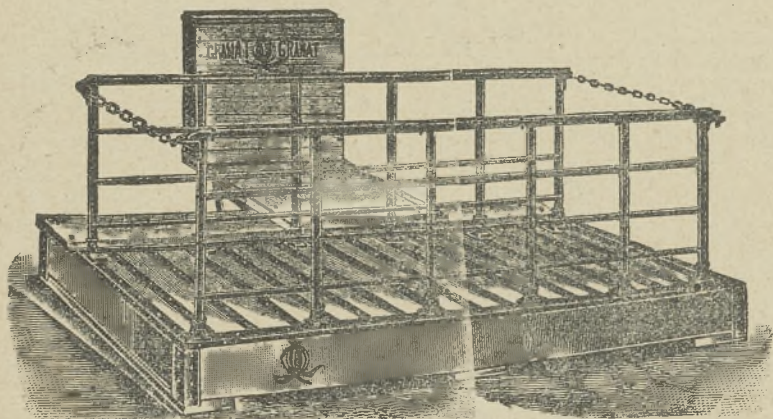
gyártanak és szállítanak legújabb és bevált szerkezet szerint

MAYFARTH PH. ÉS TÁRSA mezőgazdasági gépgyárak,
vasöntődéék és gőzhámorok

Bécs II., Taborstrasse 71.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. Képviselek és viszonteladók kerestetnek.

„GRANAT” MÉRLEGGYÁR ZWARG ÉS RINGEISEN TESTVÉREK
BUDAPESTEN.

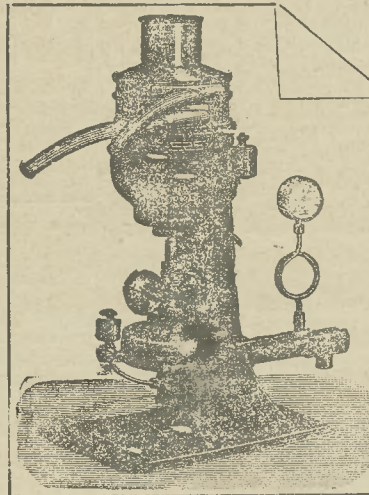
Ajánlják mérleggyártmányaikat és pedig: egyensúly-, tizedes-, százados-élőállat- és hidmérlegeiket a legmegbízhatóbb és legolcsóbb kivitelben. — Gyár: III. ker., Szépvölgy-utca 8. sz. Raktár: RINGEISEN TESTVÉREK V. ker., Hold-utca 21. sz.

ALFA-SEPARATOR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPESTEN.

TEJGAZDASÁGI
GÉPGYÁR.

Iroda, raktár és gyártelep:
VI., Lomb-utca II.

Alfa-Laval Separatorok
kézi és erőhajtásra

40—2000 ltr óránkénti munkabírással.
Mindennemű tejgazdasági eszközök és gépek gyártása. Tejgazdasági telepek berendezése és átalakítása. Díjtalan tanácsadás minden tejgazdasági kérdésben. Árjegyzékek, tervek és költségvetések bérmentve.

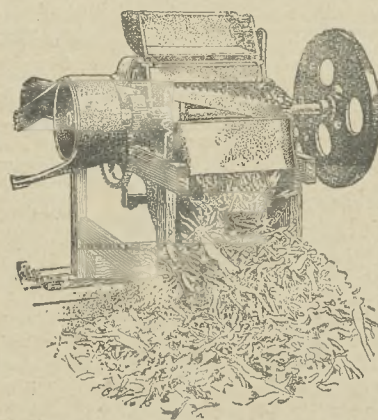
Több mint 770 első díj!

Több mint 500.000 Alfa-Laval Separator az egész világon!

!! Az Alfa-Laval Separator a legjobb !!

PROPPER SAMU Mezőgazdasági Gépraktára

Budapest, V., Váci-körut 52.

Ajánlja mérsékelt árakon legjobbnak elismert, amerikai „OHIO”

kukoriczszártépő-gépeit, melyek szecskavágásra is kitűnően alkalmasak, továbbá „RE-FORM” takarmányfüllesztő-, répavágó-, burgonyaosztályozó- és szalmakötélfonó-gépeit és fedett biztonsági járgányait. — SACK RUDOLF

elismert legkitűnőbb ekéinek, vetőgépeinek stb., továbbá a valódi „WESTFALIA” műtrágyaszóró-gépeknek kizárólagos képviselője.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE

szabadalmazott

TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

az egyedüli és utolérhetlen szerkezet, mely a tengeriszárat legtökéletesebben tépi szét és így a zombolyázáshoz előkészíti takarmányozási célokra.

!!! Szaktekintélyű gazdák által minden gazdaságban nélkülözhetlen gépnek kijelentve. !!!

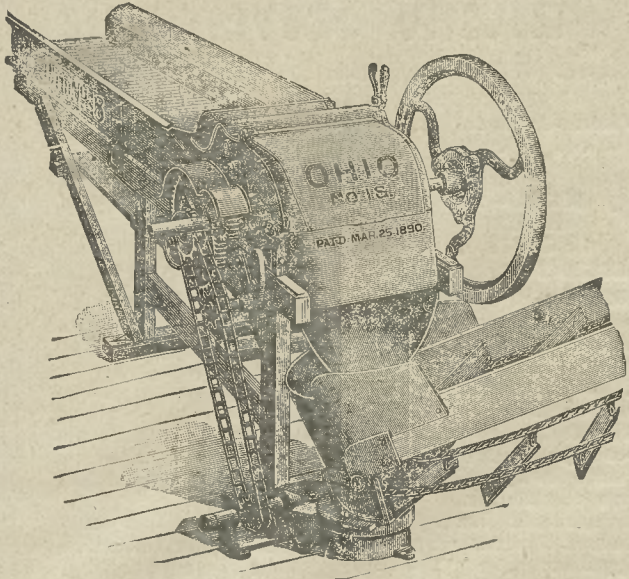
1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalom-tulajdonos

„NICHOLSON”

gépgyár részvénytársaság,
Budapest, Váci-út 17. sz.

Ismertetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.

„OHIO“ EREDETI & AMERIKAI tengeriszár-tépő-,

zöldtakarmányapritó és szalmaszecskezőgép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

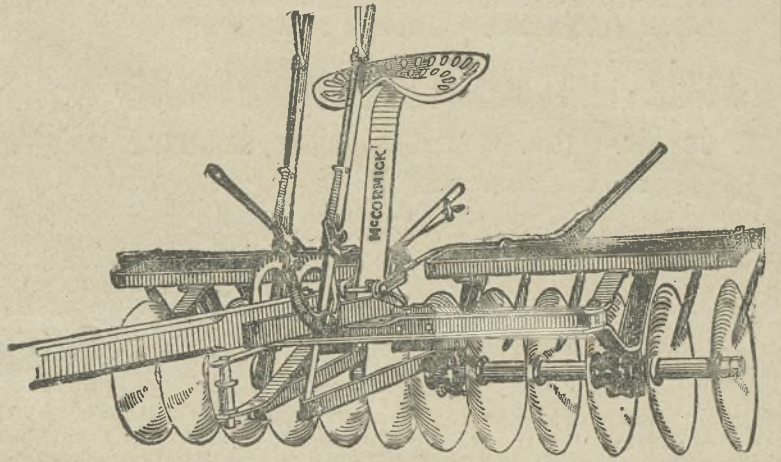

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlópántásra,

vetőszántásra,

rögapritásra stb. stb.

☞ a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

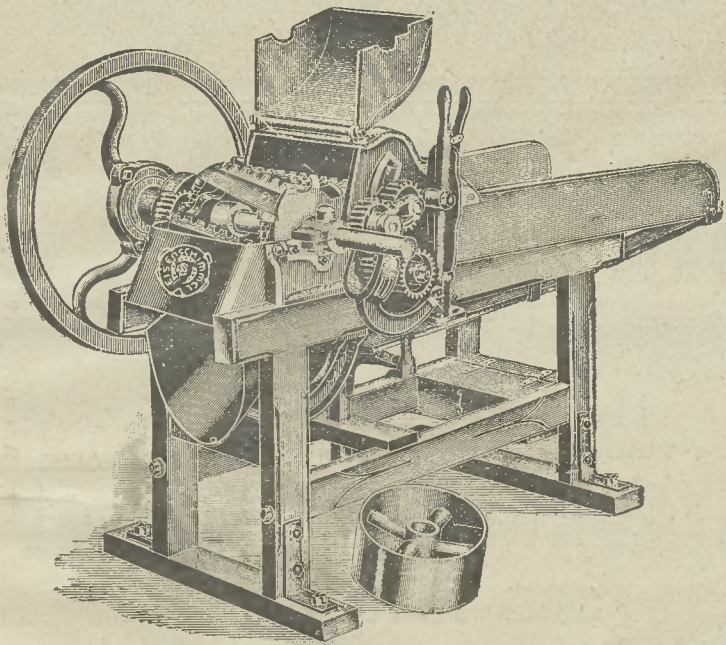

Mc CORMICK

Harvesting Machine Comp., Chicago U. S. A.

Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

Amerikai rendszerű Schred-
derek

Kukoriczszártépőgépek

Kézi- és erőhajtású szecska-
vágók

Répavágók és répezúzók

Kukoriczamorzsolók és
daráló-malmok

Járgányok és közlőművek

Takarmányfüllesztő kazánok

a legmodernebb szerkezettel, elsőrendű kivitelben,
utolérhetetlen munkateljesítéssel, olcsó versenyáron

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégénél

Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

Vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND.**

